

Çankırı Karatekin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

<https://dergipark.org.tr/pub/jiss>

Lisansüstü Öğrencilerde Kütüphane Kaygısının Kütüphane Kullanımına Etkisi: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği*

Rüveyda Acartürk** Mehmet Ali Akkaya***

Öz

Amaç: Bu çalışmada, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde kayıtlı lisansüstü öğrencilerin, üniversitenin kütüphanesine ilişkin duygu ve düşüncelerinin kaygı odağında ortaya konulması ve elde edilen veriler ışığında söz konusu kaygının kütüphane algısı, hizmet beklentisi ve kullanım düzeyine etkisinin analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: İfade edilen amaç bağlamında, ilgili literatürde daha önceden kullanılmış ölçeklerden yararlanılarak bir anket hazırlanmış ve bu anket, salgın koşulları nedeniyle, araştırmanın evrenini oluşturan Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü lisansüstü öğrencileri ile elektronik ortamda paylaşılmıştır. “Kütüphane Kaygısı Ölçeği” olarak tanımlanan ankete 313 öğrenci katılmıştır.

Bulgular: Anket çalışmasından elde edilen veriler neticesinde, öğrencilerin büyük bir çoğunlukla kütüphane kaygısı yaşamadığı saptanmıştır.

Sonuç: Bununla birlikte, ankete katılan öğrencilerin kütüphane hakkında çok az şey bildikleri ve bu yüzden kütüphaneden yeterince yararlanamadıkları bulgusuna da ulaşılmış, öğrencilerde var olan kütüphane kaygısının neden ve sonuçlarının söz konusu tespit ile birlikte değerlendirilmesi yapılmış ve çalışmanın sonunda bu doğrultuda öneriler geliştirilmiştir.

Özgünlük: Çalışma, kütüphane kaygısını Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencileri özelinde ve Covid-19 salgının yarattığı koşullara bağlı olarak kütüphane kaygısını ele alan ilk çalışma olması bakımından özgün değere sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Kaygı, kütüphane kaygısı, kütüphane kullanımı, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Kütüphanesi.

* Bu makale, 2021 yılında Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan “Üniversite Kütüphanesi Kullanımında Kütüphane Kaygısı Faktörü ve Öğrencilerin Kütüphane Kullanımına Etkisi: Çankırı Karatekin Üniversitesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir

** Bilim uzmanı, ruveyda.acarturk@gmail.com

*** Doç. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, mali7akkaya@gmail.com

Geliş tarihi :31 Ocak 2022

Kabul Tarihi: 5 Nisan 2022

Makale Türü : Araştırma

Library Anxiety Factor in University Library Usage and Its Effect on Students' Library Usage: Example of Çankırı Karatekin University*

Rüveyda Acartürk** Mehmet Ali Akkaya***

Abstract

Purpose: In this study, it is aimed to reveal the feelings and thoughts of the graduate students registered at the Social Sciences Institute of Çankırı Karatekin University in the focus of anxiety and to analyze the effect of the anxiety on the library perception, service expectation and usage level in the light of the data obtained.

Method: In the context of the stated purpose, a questionnaire was prepared by using the scales previously used in the relevant literature, and this questionnaire was shared electronically with the graduate students of Çankırı Karatekin University Social Sciences Institute, which constitutes the universe of the research, due to the epidemic conditions. 313 students participated in the survey defined as the "Library Anxiety Scale".

Findings: As a result of the data obtained from the survey study, it was determined that the students did not experience library anxiety for the most part.

Implications: However, it was also found that the students who participated in the survey knew very little about the library and therefore could not make use of the library adequately.

Originality: The study has original value in that it is the first study to address library anxiety in particular to Çankırı Karatekin University students and due to the conditions created by the Covid-19 epidemic.

Keywords: Anxiety, library anxiety, use of library, Çankırı Karatekin University, Çankırı Karatekin University Library.

* This article was produced from the master's thesis titled "The Factor of Library Anxiety in the Use of the University Library and Its Effect on the Use of the Students' Library: Çankırı Karatekin University" prepared at the Social Sciences Institute of Çankırı Karatekin University in 2021.

** Science expert, ruveydaacarturk@gmail.com

*** Assoc. Dr., İzmir Kâtip Çelebi University, Department of Information Management, mali7akkaya@gmail.com

Received : January 31, 2022 Accepted: April 5, 2022

Type : Research

Giriş

İnsanların diğer canlılardan ayrılan en önemli özellikleri şüphesiz akli ve toplumsal yaşam becerileridir. Bu yüzden insan çevresinde bulunan diğer insanlarla ve canlılarla, hatta cansız varlıklarla bile iletişim halinde olmaya gereksinim duyar. İnsanın içinde bulunduğu durum, iletişime girmek istediği, çevredeki canlılar ve diğer değişkenler, yaşanan duyguların türünü belirleyebilmektedir. Olumlu veya olumsuz her türlü duygu insan yaşamını da etkilemektedir. Kaygı da insan yaşamını etkileyen önemli bir duygu durumudur. Ve çeşitlerine göre insanları olumlu sonuçlara götürmesinin yanında olumsuz sonuçlara da itebilir. İlgili literatürde kaygı kavramı genel olarak; bireylerin, belirli durum veya olayların, istekleri dışında sonuçlar doğuracağını düşünmesinden kaynaklanan yaşadıkları ve kaçındıkları duygu durumu şeklinde ifade edilmektedir. Kaygının, tıpkı diğer tüm duygular gibi insan hayatının her alanında yaşanması olasıdır. Bu yüzden kaygı, içinde bulunulan duruma göre farklı isimler kullanılarak (sınav kaygısı, gelecek kaygısı, iş kaygısı, sosyal kaygı, kütüphane kaygısı vs.) çeşitlendirilmektedir. Kaygı duygusu taşıyan kişiler genelde kaygı duyduğu durum veya olayın yaşanmasını istemeyebilir. Bu nedenle bazı kişiler açısından başa çıkılması gereken bir sorun haline dönüşebilmektedir.

Literatürde kaygı ile ilgili pek çok tanım yer almaktadır. Söz konusu tanımlardan biri; insanların içerisinde bulunduğu ve aktarımını net bir şekilde gerçekleştiremediği duyumsamalardan oluşmaktadır. İfade edilemeyen bu tür duyumsamalar ise bireylerin istekleri dışında ruhsal ya da fiziksel kaygı, bireyin içinde bulunduğu durumdan hoşnut olmama, diğerleri ile iletişime geçememe, bulunduğu ortamdan ayrılma isteği gibi çeşitli şekillerde baskılayıcı bir rol oynar. Bu baskılayıcı rol de bu tür problemleri yaşayan kişilerde olağan yaşam davranışlarının aksamasına neden olmaktadır. Böylelikle birey, sosyal ortamlarda ya da kuracağı iletişimlerde huzursuzluk yaşamakta ve sosyal anlamda endişe gütmektedir (Aktan, 2018, s. 36).

Amerikan Psikoloji Derneği (American Psychological Association [APA])'ne göre ise kaygı; bireyin tehlikeyi, felaketi veya talihsizliği beklediğini öngördüğü tutukluluk ve somut gerginlik belirtileri ile karakterize edilen duygu olarak tanımlanmaktadır. Kaygı duygusunu yaşayan bireyin bedeni sık sık algılanan tehdidi karşılamak için kendini harekete geçirir: Kaslar gerilir, nefes almak daha hızlı olur ve kalp daha hızlı atar. Korku ve kaygı terimleri sıklıkla birbirinin yerine kullanılsa da, kaygı hem kavramsal hem de fizyolojik olarak korkudan ayırt edilebilir. Kaygı, geniş çapta yaygın bir tehdide odaklanan geleceğe yönelik, uzun etkili bir tepki olarak tanımlanırken, korku açıkça tanımlanabilir ve spesifik olarak bir tehdide uygun, şimdiki yönelik ve kısa ömürlü bir tepkidir (American Psychological Association, 2019).

Kaygı taşıyan kişilerin daha kaliteli bir yaşama ulaşması için yaşanan kaygının boyutuna ve çeşitlerine göre nedenlerini ortaya koymak ve bu nedenlere odaklanarak çözümler üretmek kişinin menfaatine olacaktır. Birçok olayda ve olguda yaşanabilir olan kaygı ve kaygı çeşitleri, bilgiye veya bilgi arama davranışına karşı da yaşanabilmektedir. Kişinin bu bilgi arama davranış beceresine sahip olmadığını düşünmesi ya da bilgiye nasıl erişeceğini bilememesi veya az bilmesi gibi pek çok sebepten ötürü bu duyguyu yaşaması da söz konusu olabilir. Kütüphaneler bilgiye erişimi sağlayan en önemli ve temel bilgi merkezi türüdür. Hedef kitleye ve kullanıcı gruplarına göre çeşitleri olan kütüphaneler, toplumun temel bilgi ihtiyacını karşılamada önemli rol oynar. Bilginin var olması ve hâlihazırda sadece bulunuyor olması kimse için yeterli olmayacağından, bilgiyi toplumla, gereksinim duyanlarla buluşturmak ve kullanılmasını sağlamak gibi toplumsal süreklilik açısından son derece önemli görevi farklı türden kütüphaneler üstlenmektedir.

Günümüzde parçası olduğumuz bilgi çağının en önemli kurumlarından biri de üniversitelerdir. Nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan ve “bilim yuvası” tabiriyle de adlandırılan üniversitelerin temel işlevleri arasında bilimsel üretim yapmak da yer alır. Bilimsel üretim yapmak kadar bu konuda sürekliliği sağlamak da önemli işlevleri arasındadır. Bilimsel çalışmalar geçmişten günümüze bir süreç şeklinde ilerlemektedir. Günümüzdeki bilgi seviyesine ulaşılmasına elbette geçmişteki çalışmalar kaynaklık etmiştir. Bilim insanları üretilen her yeni bilgiyi aşama aşama ortaya çıkarmış, geçmişteki verilerin üzerine katarak ilerleme kaydedilmesi sağlanmıştır. Üniversitelerin de bu temel görevi sağlayabilmesi ve varlık amacını gerçekleştirebilmesi için kütüphanelere ihtiyaçları vardır. Çelik ve Uçak (1993, s. 115), farklı bir yaklaşımla konuyu şöyle ifade etmişlerdir; üniversitelerin altyapı öğeleri eğitim-öğretim için ders araç ve gereçleri, deney için laboratuvarlar, öğretim elemanları ve kütüphanelerdir. Kütüphane, akademik kurumlarda eğitim-öğretim etkinliklerini ve araştırmalarını doğrudan destekleyen bir araçtır ve bu yüzden üniversiteyi oluşturan öğeler arasında vazgeçilmez bir yeri vardır. Üretilen her yeni bilimsel bilginin her aşamasının kaydedilmesi, korunması ve kullanılmasını sağlamak da kütüphanelerinin en önemli görevlerindedir.

Bilimsel çalışmaların yeni ufuklar doğurması ve gelecek nesillere aktarılması üniversitelerin yetiştireceği öğrencilere bağlıdır. Çağın gereklerine uygun donanımlara sahip ve bilişim teknolojisini anlayıp yönetebilen bireyler olunabilmesi için, öğrencilerin kendi disiplinlerindeki gerekli eğitimleri almalarının yanında üniversitelerinin kütüphanelerinden de haberdar olmaları hatta kütüphaneyi aktif kullanabilmeleri gerekmektedir. Çünkü bugün artık öğrenme yalnız örgün eğitim sistematiğine bağlı bir edinim değil, yaşamın her anında canlı tutulması gereken bir bütünleyicidir. Söz konusu gerekliliğin yerine getirilmesine, yani kütüphane kullanımının bir alışkanlığa dönüşmesine engel olan farklı ve çok sayıdaki sorunun aşılması,

bireyin kendisinden başlayarak uzun erimli ve çok aktörlü bir süreci işaret etmektedir. Bu noktada üniversite kütüphanelerinin üzerine düşen görevleri yerine getirdiğinden emin olmaları gerekmektedir. Ve her öğrencinin aktif kütüphane kullanıcısı olması yönünde karşılaşabilecekleri engelleri aşmalarına yardımcı olmaları görevleri arasında yer almaktadır.

“Kütüphane Kaygısı” terimini kullanan ilk araştırmacı (Harnett, 2005) olan Mellon, yaptığı çalışmada iki yıl boyunca öğrencilerin bizzat kendi tuttıkları günlüklerle kütüphane kullanımı hakkındaki deneyimlerini veri olarak toplamıştır. Elde edilen verilerden öğrencilerin ilk deneyimlerinin korku ve kaygı olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin araştırma yapma sürecindeki kütüphane kullanımıyla ilgili sorunları henüz tartışmadıkları keşfedilmiştir. Çünkü bundan önce araştırmaya başlamalarını engelleyen, yani kütüphane kullanımlarını engelleyen korku duygusu taşıdıklarını belirtmiştir. Mellon, öğrencilerin bu korku duygusuyla tanımladıkları “kütüphane fobisi”nin, matematik ve sınav kaygısı üzerine yapılan çalışmalarla yakından bağlantılı olduğunu saptamıştır. Bu nedenle öğrencilerin kütüphane kullanmaktan korkmalarını “kütüphane kaygısı” olarak tanımlamış ve kaygı kavramı çerçevesinde ele almıştır (1986, ss. 161-163).

Daha net bir tanımla; kütüphane kaygısı, bir kütüphane ortamında deneyimlenen, bilişsel, duygusal, fizyolojik ve davranışsal sonuçları rahatsız edici olan bir duygu veya duygusal eğilimdir. Aynı zamanda bilgi okuryazarlığını zayıflatan olumsuz tekrarlar, gerginlik, korku, belirsizlik ve çaresizlik duyguları, kendini yenme düşünceleri ve zihinsel düzensizlik ile karakterizedir (Jiao ve Onwuegbuzie’den aktaran; Jiao, Onwuegbuzie ve Lichtenstein, 1996, s. 152).

Kütüphane kaygısı, kaygı çeşitlerinden olan ‘sürekli kaygı’ türüne giriyor gibi görünse de ‘durumluk kaygı’ türündendir. Kütüphane kaygısının sürekli kaygı ile ilişkisinin olmaması, kavramın geçerliliği ve diğerlerinden bağımsız bir olgu olmasına güçlü kanıtlar sağlamaya yardımcı olur. Bu sebeple kütüphane kaygısının durumluk kaygısına türüne giriyor olması, kütüphane kaygısı taşıyan öğrencilerin, aslında normal yaşamlarında kaygılı kişiler olmadıklarını ortaya çıkarmaktadır (Jiao and Onwuegbuzie, 1999, s. 281). Bu bağlamda potansiyel kütüphane kullanıcılarının karşılaşabilecekleri engellerden bir tanesi kütüphane kaygısıdır. Çocukluk döneminin koşullarına bağlı olarak ortaya çıkıp etki ağını genişletebilen bu kaygı, örgün eğitim sistematığının her aşamasında öğrencinin başarısının önündeki en önemli güçlüklerden birine dönüşebilmektedir. Söz konusu kaygının üniversiteye kadar aşılamamış olması ya da üniversitede açığa çıkmasının getirdiği dezavantajların bireyin yaşamına etkisi daha uzun erimli olacaktır. Dolayısıyla kütüphane kaygısının yüksek lisans düzeyindeki üniversite öğrencileri üzerinde yaşanması durumu ve bunun öğrencileri ne şekilde etkilediği araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Hipotezi

Kütüphaneler için potansiyel bir kullanıcının, kaygı durumunu yaşamamasından ötürü kütüphaneyi kullanmaması oldukça önemlidir. Çünkü kullanıcı kütüphaneyi oluşturan beş temel unsurdan biri demektir. Bu beş temel unsurdan bir tanesinin eksik olması ise kütüphanenin varlık nedeninin sorgulanması ve asıl hedeflerini yerine getirememesi anlamına gelecektir. Geriye kalan dört unsur mükemmel olsa da kullanıcı olmayan bir kütüphane amacından sapmış olacaktır. Dolayısıyla bir kütüphanenin mevcut kullanıcının sorunlarına cevap vermesi de yeterli olmayacaktır. Bunun yanında kütüphanelerin, her zaman mevcut kullanıcı kitlesinden daha büyük kitlelere ulaşmak gibi bir hedefi de olmalıdır. Potansiyel kullanıcı denilen kütüphaneyi henüz etkin kullanmamış ama kullanması muhtemel olan kişilere de hitap etmesi gerekir. Kütüphane kaygısı taşıyan potansiyel kütüphane kullanıcılarının bu kaygıyı duyma sebepleri irdelenerek çözüm yöntemleri belirlenip uygulanmalı ve böylece kütüphanelerin daha büyük kitleye ulaşması sağlanmalıdır. Kütüphanelerin hedeflerini gerçekleştirme noktasında, söz konusu kütüphane kaygısı taşıyan kişileri aktif kullanıcı pozisyonuna getirmek amacından önce bu kişilere ulaşmak öncelikli atılması gereken adım olmalıdır.

Bu bilgiler ışığında araştırmanın temel amacı; Çankırı Karatekin Üniversitesi (ÇAKÜ) özelinde, Türkiye’de üniversite öğrencilerinin kütüphane kaygısı taşıma durumlarını saptamak, varsa bu kaygının düzeyini belirlemek ve kütüphane kaygısı taşıma sebeplerini irdelemektir. Buna bağlı olarak varsa öğrencilerin yaşadığı kütüphane kaygısını ortadan kaldırmak adına çözüm önerileri sunmak ve bu önerileri yönetsel olarak ortaya koymak, çalışmanın diğer amaçlarıdır. Üniversite kütüphaneleri ve kütüphanecilik camiasında kütüphane kaygısı konusunda farkındalık oluşturmak ve ortaya konan öneriler ışığında kütüphanelerin mevcut kullanıcı sayılarını geliştirmesine katkı sağlamak, çalışmanın nihai hedefidir.

Dünya üzerinde bazı insanların kütüphane kaygısı yaşamaları olağandır. Nitekim “kütüphane kaygısı” kavramı, farklı ülkelerde yapılan araştırmalar neticesinde ortaya konulmuş bilimsel bir gerçekliktir. Dolayısıyla kavramın varlığı evrensel bir nitelik taşımaktadır. Bu yüzden kütüphane kaygısının yaşanabilirliği Türkiye için de geçerlidir. Kütüphane kullanımını doğrudan etkileyen kütüphane kaygısı ülkemizde farklı adlarla hizmet veren kütüphaneler ve personeli için de üzerinde düşünülmesi ve araştırılması gereken bir konudur. Türkiye’de kütüphane kullanım istatistiklerinin görece düşük rakamlarla anılması, bu tablonun ortaya çıkmasında kütüphane kaygısının ne denli etkili olduğu sorusunun sürekli güncel kalmasını gerektirmektedir. Zira insanın günlük yaşamında ve toplumsal uyumunda görmezden gelinemeyecek bir etkiye sahip olan kaygı hissinin kütüphane kullanıcılarını ne yönde ve nasıl etkilediğini sorgulamak, söz konusu kaygının aşılması açısından son derece belirleyicidir.

Araştırmanın amaçlarını ortaya koymak adına yapılan literatür taraması ve ön gözlemler neticesinde kütüphane kaygısı konusunda özellikle Türkiye’de oldukça sınırlı çalışmanın yapıldığı ve az kaynak olduğu göze çarpmaktadır. Bu tablo, söz konusu eğilim eksikliğinin tüm kütüphane türleri için söz konusu olduğu gerçeğinin de bir göstergesidir. Bu nedenle çalışma alanı için kütüphane türlerinden üniversite kütüphanesi seçilmiştir. Örneklem olarak Çankırı Karatekin Üniversitesi (ÇAKÜ) lisansüstü öğrencileri özelinde elde edilecek veriler bu önemde ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın hipotezi; “en az lisans düzeyinde bir eğitimi geride bırakmış olmalarına karşın, ÇAKÜ lisansüstü öğrencilerinin bir bölümünde kütüphane kaygısı akademik performansları açısından önemli bir engeldir” şeklinde kurgulanmıştır. Söz konusu hipotez doğrultusunda araştırmanın alt varsayımları ise şu şekilde oluşturulmuştur;

1. Öğrencilerin kütüphane kaygısı taşımalarındaki en önemli sebepleri bilgi yetersizliği ve personel yaklaşımıdır.
2. Türkiye’de kütüphanecilik alanında kütüphane kaygısı konusunda yeterli farkındalık oluşmamıştır.
3. Yeterli farkındalık oluşmadığı için kütüphane kaygısını önleme konusunda yeterli düzeyde yöntem ve çalışma bulunmamaktadır.
4. Kütüphanecilerin kütüphane kaygısından habersiz olduğu açıktır.
5. Kütüphanecilerin çoğu sadece mevcut kullanıcılarıyla ilgilenmektedir.

Çalışma kapsamında, ilgili ulusal ve uluslararası literatürden yararlanılarak geliştirilen anketin planlanmasında, belirlenen ana ve alt hipotezlerin test edilebilmesi dikkate alınmıştır. Araştırmanın sonunda, elde edilen bulgular ve varılan sonuçların ışığında hipotez ve alt hipotezlerin isabeti ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Önceki Çalışmalar

İlgili literatürde çalışılan konu dağılımları karşılaştırıldığında, yaygın olarak bilinen konulara nazaran kütüphane kaygısı konusundaki kaynak çeşitliliğinin daha az olduğu ifade edilebilir. Özellikle Türkiye’de kütüphane kaygısı, birkaç çalışma dışında üzerinde durulan bir konu olmamıştır. Kavramın ortaya çıkışından günümüze kadar yapılan çalışmalarda ise, genellikle belirli bir ölçek uygulamaları doğrultusunda yapılan analizler kütüphane kaygısını oluşturabilecek sebepler ile birlikte irdelendiği görülmektedir. Ayrıca kütüphane kaygısının ilişkili olabileceği diğer kaygı türleri ve bilişsel kavramların karşılaştırmalı analizler yapıldığı çalışma türlerine de rastlanmaktadır.

Mevcut çalışmaların daha çok üniversite öğrencileri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Literatür değerlendirmesinin en başında, birçok

kaynakta da belirtildiği üzere, “kütüphane kaygısı” terimini ilk olarak 1986’da yaptığı çalışmada kullanan Constnace A. Mellon’un makalesine değinmek gerekmektedir. Makalede 6000 lisans öğrencisi üzerinde yapılan araştırmanın sonuçlarına yer verilmektedir. Çalışmada dikkat çeken çarpıcı sonuçlardan biri, her sınıftaki öğrencilerin %75 ila 85’inin ilk tepkilerinde kütüphane kullanmaktan çekindiklerini ifade etmeleridir. Kütüphane kaygısı kavramını ortaya koyarken kütüphanecilerin de konuyla ilgili izlemesi gereken adımlara değinmektedir.

Kütüphane kaygısıyla ilgili yapılan birçok çalışmada Mellon’un çalışmasından sonra konuyla ilgili temel alınan bir çalışma daha yer almaktadır. Söz konusu çalışma Sharon Lee Bostick tarafından 1992 yılında hazırlanan doktora tezidir. Bostick kütüphane kaygısının literatürde tartışılmaya başlandığını, ancak bu kaygı türünü ölçmek için henüz nicel bir araç olmadığını ifade etmektedir. Bu nedenle tezine başlarken kütüphane kaygısının nicel olarak da ölçülüp ölçülmeyeceğini belirlemek adına yola çıktığını belirtmiştir. Çalışmasının sonucunda ise kütüphane kaygısına neden olabilecek 5 faktör ve bu faktörlere bağlı 43 maddeden oluşan bir ölçek ortaya konulmuştur. Söz konusu ölçek alanda LAS (Library Anxiety Scale) kısaltmasıyla anılmaktadır. Zaman içerisinde kütüphane hizmet ve teknikleri gelişen teknoloji ile birlikte oldukça farklı boyutlara ulaşmıştır. Dolayısıyla bu değişim, konuyla ilgili yapılan diğer ve daha güncel çalışmalarda ölçeğin revize edilmesini zorunlu kılmıştır. Ancak birçok çalışmada kullanılması ve revize edilmesinde temel alınan ilk ölçek olması açısından önemli bir çalışmadır.

Kütüphane kaygısıyla ilgili yapılan çalışmalarda en çok adı geçen isimlerden olan, Jiao, Onwuegbuzie ve Lichtenstein, 1996 yılında yayınladıkları “*Library Anxiety: Characteristics of ‘At-Risk’ College Students*” başlıklı çalışmalarında, 493 üniversite öğrencisine *Demografik Bilgi Formu* ve *Bostick’in Kütüphane Kaygısı Ölçeği (LAS)* üzerinden anket uygulamışlardır. Buna göre elde edilen verilerden öğretim dili İngilizce olan üniversitede, ana dili İngilizce olmayan yabancı öğrencilerin daha fazla kütüphane kaygısı yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmadan öğrencilerin soru sormayı başarısızlık olarak algıladığı da anlaşılmaktadır. Bu noktada kütüphanecilerin kütüphane kaygısının varlığını kabul etmeleri gerektiğini ve kütüphaneyi daha çekici ve misafirperver kılmayı hedeflemeleri bağlamında öneriler sunulmaktadır.

Sharon L. Bostick’in 1992’de geliştirdiği *Kütüphane Kaygısı Ölçeğini* (LAS) 2004’te Kuveyt Üniversitesi Biyolojik Bilimler öğrencilerine uygulayan Anwar, Al-Kandari ve Al-Qallaf, makalelerinde söz konusu ölçeği farklı bir kültürel gruba mensup öğrencilerde denemek istediklerini, ancak mevcut LAS’ın farklı kültür grupları için uygun olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmanın sonunda, Bostick’in geliştirdiği ölçeğin günümüz kütüphanelerinde kütüphane kaygısını ölçmek için artık yeterli olmadığını ve

gelişen teknolojinin de göz önünde bulundurulmasıyla ölçeğin revize edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu yüzden çalışmada dört faktörden oluşan yeni bir ölçek önerisinde bulunmuşlardır. Geliştirilen ölçek bazı kaynaklarda K-LAS (*Kuwait Library Anxiety Scale*) kısaltmasıyla anılmaktadır.

Değişen ve gelişen teknoloji ile birlikte kütüphane kullanma becerileri, yukarıda bahsedilen çalışmaların ve ölçeklerin geliştirildiği yıllardan günümüze birçok değişim göstermiş ve içeriğini farklı bir boyuta taşımıştır. Bu yüzden dönemin kütüphane becerileri ile günümüzün kütüphane becerilerinin farklı olduğu bilinciyle kütüphane kaygısı kavramı da farklı bakış açıları kazanmıştır. Dolayısıyla kütüphane kaygısının ölçülmesinde kullanılan araçların artık ihtiyaca yanıt vermede yetersiz kaldığını ifade eden Van Kampen, daha geniş bir ifade biçimini tercih ederek yeni bir ölçek geliştirmiş ve geliştirdiği ölçeğe “*Çok Boyutlu Kütüphane Kaygısı Ölçeği* (Multidimensional Library Anxiety Scale-MLAS)” adını vermiştir.

Świgoń, kullanıcıların kütüphaneleri yalnızca kütüphane binasında değil, çevrimiçi olarak ve evde de kullandıkları bir çağda kütüphane kaygı düzeylerini ölçmek için yeni bir ölçek geliştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda Świgoń tarafından mevcut geliştirilen ölçekler (LAS, MLAS, H-LAS, K-LAS) incelenerek Polonya kültürüne uygun bir yeni ölçek daha ortaya konmuştur. P-LAS (*Polish Library Anxiety Scale*) olarak adlandırılan ölçek, 7 faktöre bağlı 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte, Polonya kütüphanelerinde en büyük sorun olan kaynak eksikliğine bağlı olarak kütüphane kaynakları faktörü de yer almaktadır. Hazırlanan ölçek ile uygulanan ankete göre öğrencilerin %40'ı kütüphane kaygısı yaşamaktadır. Yazara göre bu oran ezici bir çoğunluk olmasa da kütüphane kaygısı, kütüphanelerde bilgiye erişim önünde potansiyel bir engel olarak kabul edilmektedir. Świgoń ayrıca lisans öğrencilerinin, diğer üç gruptan (yüksek lisans, doktora, öğretim üyeleri) yanıt verenlere göre daha yüksek düzeyde kütüphane kaygısı bildirdiklerini de belirtmektedir (2011, ss. 148-149).

Revize edilen ölçek çalışmalarının en güncel örneklerinden biri ise Song, Zhang ve Clarke'nin 2014 yılında geliştirdikleri C-LAS (*Chinese Library Anxiety Scale*) dir. Bugüne kadar ortaya konan ölçeklerin, yazarları tarafından kendi kültür grupları için oluşturulup test edildiğini ifade eden Song, Zhang ve Clarke, Çin'in kültürel yapısına ve kendi mesleki gözlemlerine dayanan bir çalışmanın yapılması gerektiğini savunmaktadırlar. Yine mevcut ölçeklerden yola çıkarak geliştirilen C-LAS diğerlerinden farklı maddeler içermektedir ve toplam 7 faktöre bağlı 36 ifadeden oluşmaktadır. Bostick'in ölçeği ile karşılaştırıldığında mekanik engeller faktörünün yerine kütüphanede bulunan kaynaklar, ödünç alma hizmetleri ve kütüphane düzeni ve kuralları olmak üzere üç yeni faktör eklenmiştir. Birçok farklı üniversite gruplarını içeren geniş çaplı anket uygulaması sonucunda ise Çinli üniversite öğrencilerinin kütüphane kaygısı yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca her faktörde kütüphane kaygı düzeyleri arasında farklılıklar bulunarak en yüksek

kütüphane kaygısının kütüphanenin kaynakları konusunda yaşandığı tespit edilmiştir (2014, ss. 59-60). C-LAS konuyla ilgili geliştirilen en güncel ölçeklerden birisidir. Ölçeğin ifadeleri Türkçeye uyarlandığında da Türkiye'deki kütüphane kültürünü en yakın yansıtan görüşlere sahiptir. Bu nedenle C-LAS ölçeği çalışma ve amacına en uygun ölçek olarak değerlendirilmiştir.

Lund ve Walston (2020) ise kütüphane kaygısının hafifletilmesi ve çözüme kavuşturulması adına kaleme aldıkları makalelerinde bir model önerisi sunmaktadırlar. Yazarlar daha önce kaygının olumsuz etkilerinin çözülmesi için geliştirilen AUM (*Anxiety-Uncertainty Management* [Kaygı Belirsizlik Yönetimi]) modelini kütüphane kaygısı üzerine uyarlamışlardır. Çalışmada kütüphane kaygısı ve modelin orijinal versiyonunun tarihsel süreci aktarılmaktadır. Daha sonra bu modelin kütüphane kaygısına uyarlama süreci ve ortaya çıkan model açıklanmaktadır. Kütüphane kaygısının çözülmesi için uygulanması ve atılması gereken adımlar üzerinde durulmaktadır.

Uluslararası öğrenciler üzerinde yaşanan kütüphane kaygısı ve düzeyi konusunda yapılan en son çalışmalardan biri de Abdoh'un (2021) "*Library anxiety among Omani and Saudi Arabian international students: A case study at the University of South Carolina, USA*" başlıklı makalesidir. Makalede Kolombiya ve Güney Karolina'da öğrenim gören Suudi ve Ummanlı öğrencilerin kütüphane kaygı düzeyi ve azaltılmasına katkıda bulunabilecek değişkenler araştırılmıştır. Araştırmada anket tekniği kullanılarak daha önce Kuveytli öğrenciler için geliştirilen K-LAS (Kuwait Library Anxiety Scale) kullanılmıştır. Çalışmada dikkat çeken bulgu ise öğrencilerin kütüphane kaygısı yaşamasında duyuşsal engeller ve kütüphane kullanım bilgisi ile ilgili yaşanan engellerin ön plana çıkmasıdır. Araştırmada söz konusu engeller tartışılarak kütüphane kaygısının önlenmesi için öneriler sunulmuştur.

Kütüphane kaygısının varlığını sorgulayan ve farklı bir milletin öğrencileri üzerinde araştıran güncel bir diğer çalışma da Gogoi, Singson ve Thiyagarajan tarafından hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmada Hindistan'nın Assam eyaletinde bulunan 3 farklı üniversite kurumu öğrencilerinin kütüphane kaygısı araştırılmaktadır. Araştırma için kullanılan ölçek, Anwar, Al-Kandari ve Al-Qallaff tarafından geliştirilen K-LAS'tir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ise birçok öğrencinin cinsiyetine, eğitim diline, üniversite türüne, disiplinine ve kastına veya topluluğuna bakılmaksızın kütüphane kaygısının yaşadığını gösteren ikna edici kanıtlardır. Bağımsız değişkenler arasındaki kütüphane kaygısı düzeylerinin farklılığı, bilgi okuryazarlığı becerilerinin kritik bir eksikliğine işaret ettiği belirtilmektedir. Genel olarak, öğrenciler arasında kütüphane kaygı puanları ise orta düzeyde bulunmuştur. Personelle yaklaşılabirlik, yetersizlik hissi ve kütüphane kısıtlaması gibi bazı faktörler öğrencilerin yaşadıkları kaygılarda öne çıkan faktörler olmuştur (2021, s. 26).

İlgili konuda Türkiye’de yapılan çalışma sayısı ise daha sınırlıdır. Yılmaz (2011)’a ait “*Etkin Kütüphane Kullanımı Önünde Büyük Bir Engel Olarak Kütüphane Kaygısı: Genel Bir Değerlendirme*” başlıklı makale, bu konuda kaleme alınan ilk çalışmalardan biridir. Kütüphane kaygısının nedenlerini Sharon Bostick’in “*Kütüphane Kaygısı Ölçeği*” ölçeği dâhilinde konuyu derinlemesine ele almıştır. Bununla birlikte yazar kütüphane kaygısının engellerini azaltmak için önerilerde de bulunmuştur.

Ulusal literatürde kapsamlı diğer çalışma ise Ögel (2011)’in “*Kütüphane Kaygısı: Bilkent Üniversitesi Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*” başlıklı yüksek lisans tezidir. Tezde Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin kütüphane kaygı düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmada, konuyla ilgili ağırlıklı olarak kullanılan 43 maddelik LAS’ın yazar tarafından Türkçeye uyarlanmış ve düzenlenmiş şekliyle 48 maddeden oluşan biçimi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları ise genel olarak dünyada yapılan çalışmalara kıyasla kısmen bir kütüphane kaygısı yaşandığı belirtilmiştir. Çalışmada bu durumun sebepleri ve tablolarla yapılan analizler dışında, yazarın önerileri de bulunmaktadır.

Kurulgan ve Meriç (2019)’in “*Üniversite Öğrencilerinde Kütüphane Kaygısı: Anadolu Üniversitesi Örneği*” başlıklı makale çalışmaları ise konuyla ilgili ülkemizde yapılan güncel çalışmalardan biridir. Çalışmada Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi’nin kullanıcılarına Ögel’in uyarladığı ölçek kullanılarak anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ölçeğe bağlı faktörler altında değerlendirilirken önlemler konusunda da öneriler verilmiştir.

Günümüze kadar kütüphane kaygısıyla ilgili yapılan çalışmalar öğrencilerin farklı düzeyde kütüphane kaygısı yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu kaygı türünün, çeşitli milletlerde, çeşitli düzeylerde ve farklı faktörlere bağlı olarak yaşandığı anlaşılmaktadır. İnsan karakteri ve psikolojisi her millette tek tip olmadığı, hatta milletlerin kendi içerisinde de çok çeşitli şekillerde var olduğu bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla psikolojik bir unsur olan kütüphane kaygısının da kişiye ve kişiye bağlı birçok faktöre göre çeşitli boyutlarda yaşanması normaldir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar kütüphane kaygısının tek bir milletle, cinsiyetle, yaşla veya diğer değişkenlerle gruplandırılmayacağını ve genellenemeyeceğini ortaya koymaktadır. Bu noktada kütüphane kaygısının kişisel bir durum olduğu ifade edilebilir. Ancak çözüme kavuşturulması noktasında tek başına bireysel bir çabadan bahsedilemez. Bu yüzden bu konuda kütüphanelere düşen sorumluluklar yerine getirilmelidir.

Kütüphane kaygısı fenomeni, genellikle kütüphane dışı çevrelerde gülünç ve kütüphanecilik camiasında bile şaşkınlıkla karşılanır. Buna rağmen söz konusu konunun önemi yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur ve kütüphaneciler bu konuda hangi işaretleri arayacağını bilmeli ve onunla

kararlı bir şekilde mücadele etmeye hazırlıklı olmalıdır. Kütüphaneden kaçınma, akademik başarısızlık ve erteleme, kütüphanecilerin yaptıkları işi boşa çıkarırken bilgi okuryazarlığı, kütüphane kullanımını teşvik etme ve yaşam boyu öğrenenler yetiştirme ideallerine aykırı geri dönüşlerdir (Harnett, 2012).

Kütüphaneler, gereksinim duyulan bilgiyi kullanıcıyla buluşturma temel hedefine sahiptir. Dolayısıyla bu aktarma sürecinde yaşanan engeller doğrudan kütüphane ve kütüphanecileri ilgilendirmektedir. Üniversite kütüphanelerindeki günümüz kullanıcı araştırmalarının çoğu, verilen hizmetler hakkında memnuniyet düzeyleri ile kullanıcıların kütüphane web sitesi ve veri tabanlarına nasıl yönlendirilebilecekleri üzerine odaklanmıştır (Kampen'den aktaran; Ögel, 2011, s. 41). Dolayısıyla kullanıcıların somut bilgi edinme ihtiyacında yaşadığı problemlerin ardındaki olası psikolojik nedenlerin de ele alınması gerekmektedir. Jiao, Onwuegbuzie, ve Lichtenstein'e (1996, s. 151) göre, hem kütüphaneciler hem de öğretim kadrosu, yüksek kaygılı öğrencilerin özelliklerinin farkında olmalı ve öğrenciler için kaygı azaltıcı müdahaleler geliştirmelidir.

Yöntem

Araştırmada, dolaylı gözlem veri toplama tekniği kullanılarak konuyla ilgili metodoloji ortaya konmuştur. Öncelikle kaynak taraması ya da bir diğer adlandırma ile "bibliyografya çalışması" yapılmıştır. Bu ön çalışma, yapılacak araştırmanın ilgili literatürdeki yeri ve önemini görmek açısından son derece önemlidir (Aziz, 2008, s. 74). Bunun için konuyla ilgili kaynakların nerede bulunacağı ön araştırma ile saptanarak ve bulunan bilgilerin araştırmanın nerelerinde kullanılacağı noktasında notlar alınarak ilerlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Örneklemin belirlenmesinde olası (ihtimali) örnekleme yöntemlerinden, basit rastlantısal ya da literatürdeki diğer ismiyle "basit tesadüfi örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Basit rastlantısal örnekleme yönteminde gözlemlenecek birey ve objelerin örnekleme girme ya da girmeme şansları eşittir. Bireylerin benzer ve farklılıkları eşittir. Bu nedenle araştırma evrenindeki birey ve objelerin benzerlik ve farklılıkları eşit olduğu durumlarda bu yöntem tercih edilmektedir. Temel olarak alınan evrenden listelenen her birey ve objenin yerine başka birey ve obje konulmadan yapılan örnekleme türüdür (Aziz, 2008, s. 51).

Halk kütüphaneleri gibi geniş kitlelere hizmet veren, okul kütüphaneleri gibi hizmet yeterlilikleri tartışmalı olan kütüphanelerde söz konusu kaygının izlerini sürmek ve genel doğruları ortaya koyacak veriler elde etmek oldukça zordur. Literatürdeki örnek çalışmalar da göz önünde bulundurularak ve araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürütülüp neticelendirilmesi adına üniversite kütüphanesi üzerinde çalışılması uygun

görülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın asıl evrenini ÇAKÜ öğrencileri oluşturmaktadır. Ancak 2020 yılı içerisinde ilan edilen salgın ile birlikte üniversitelerde öğrencilere verilen eğitim çalışma süresince çevrimiçi devam etmiştir. Bu durum asıl evreni oluşturan ÇAKÜ öğrencilerine ulaşılmasını ve öğrencilerin anket uygulamasına davet edilmesini oldukça güçleştirmiş ve mümkün olmaktan çıkarmıştır. Dolayısıyla birçok alışkanlığın değişmesine sebep olan salgın ve getirdiği bu tür olumsuz koşullar, çalışmanın evrenini öncelikle tüm lisansüstü öğrenciler sonrasında ise Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı lisansüstü programlara kayıtlı öğrenciler olarak sınırlandırmayı zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla çalışma evrenini Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı 13 farklı programa kayıtlı 1681 öğrenci, evrenden alınan örnekleme ise %95 güven seviyesi ve 0,5 güven aralığı ile 313 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama ve Analiz

Araştırmada örneklem adına elde edilecek verilerin toplanmasında dolaysız gözlem veri toplama tekniklerinden, yaygın gözlem tekniği olarak nitelenen anket, bir diğer adıyla sormaca tekniği kullanılmıştır. Araştırma evreninin geniş olduğu durumlarda başvuru anket tekniğinde örnekleme ile alınacak bir kesit üzerinde veriler elde edilmekte ve sonuçlar tüm araştırma evrenine genellenmektedir. Araştırmada bu tekniğin tercih edilmesinin temel sebebi ise uygulama ve değerlendirme özenle yapıldığında, sonuçları en güvenilir, hata payı en az olan bir araştırma tekniği olmasıdır (Aziz, 2008, s. 81, 82).

Araştırmayla ilgili anket 23 Mart 2021 – 6 Haziran 2021 tarihleri arasında Covid-19 salgınından ötürü çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Aynı sebeple anket için ön test uygulaması gerçekleştirilememiştir. Anketi doldurma süresi ortalama olarak 12-15 dakikadır. Toplamda evreni oluşturan 1681 öğrencinin tamamına enstitünün etik kurul izni ile mail üzerinden anket gönderimi sağlanmıştır. 313 öğrenciden geri dönüş alınmış ve anketin çevrimiçi uygulanmasının avantajı olarak yanıtların kaydedilebilmesi için bütün sorulara yanıt verme zorunluluğu sağlanmış, dolayısıyla yanıtlarda atlamalar olmamıştır. Bu nedenle yanıtların tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Anketten elde edilen veriler, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) versiyon 24.0 yazılım programı ile tablolara dönüştürülmüştür. Verilerin tablolara dönüştürülmesinde ve yorumlanmasında Çankırı Karatekin Üniversitesi Kütüphanesinin mevcut durumu ve hizmet felsefesi dikkate alınmıştır.

Uygulanacak anket soruları oluşturulurken kütüphane kaygısıyla ilgili daha önce hazırlanan ve çalışma içerisinde yer verilen ölçekler incelenmiş ve değerlendirmeye alınmıştır. Bunun için daha önce kullanılan ve oluşturan yazarlar tarafından açık erişime sunulan Çince-Kütüphane Kaygısı Ölçeği (C-LAS [Chinese-Library Anxiety Scale]) temel alınmıştır. Söz konusu ölçeğin orijinal formatı, 7 faktöre bağlı 36 ifadeden oluşmaktadır. Ancak bu çalışma için temel alınan C-LAS'ın bazı maddeleri günümüz ve ülkemiz şartlarına

uygunluk kazandırmak için değiştirilmiş ve yeni maddeler eklenmiştir. Buna göre anket formu, 7 faktöre bağlı 45 madde ile kurgulanmıştır. Ancak salgının beraberinde getirdiği zorunlu alışkanlıklar kütüphane kullanımını ve dolayısıyla öğrencileri etkilediği için salgında kütüphane kullanımıyla ilgili 3 madde daha eklenerek 48 madde ile son şekli verilmiştir. Ankette yer alan maddelerin cevaplandırılması için “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden oluşan ve konuyla ilgili hazırlanan diğer kütüphane kaygısı ölçeklerinde de kullanılan 5’li Likert ölçek tipinden yararlanılmıştır.

Anket verilerinin analiz edilmesinde kullanılacak testlerin belirlenmesi için öncelikle normallik testi yapılmıştır. Verilerin normal dağılım analizleri beş parametreye (histogram, varyasyon katsayısı, skewness-kurtosis, detrended plot ve test of normality) göre belirlenmektedir. Normal dağılım varsa standart sapmanın ortalamaya oranı, yani varyasyon katsayısı yüzde 30’un altındadır (Hayran ve Hayran, 2018, s. 40). Bu doğrultuda analiz edilen veriler söz konusu parametrelerde az bir farkla beklenen değerleri karşılamadığı saptanmış dolayısıyla verilerin normal dağılmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle veriler için nonparametric testlerin yapılması gerektiği saptanmıştır.

Araştırma verilerinin Kaiser-Meyer-Oklin değeri 0,79’dur. Bu değer 0,50’nin üzerinde olduğu için faktör analizine uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda kütüphane kaygısına neden olabilecek etkenlere göre faktör analizi yapılmıştır. Normallik testi ve faktör analizi yapılmadan önce anket formunda yer alan olumsuz oluşturulan sorular yanıtlardan sonra değerlendirmeye alınırken olumluya çevrilmiştir. Ancak kütüphane kaygısına neden olan faktörler altında yer alan sorular bazında oluşturulan tablolarda bu konuda bir değişiklik yapılmamıştır.

Bulgular

Bu bölümde ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı lisansüstü öğrenciler ile sınırlandırılan evrenden alınan örneklem üzerinde yapılan anket verileri analiz edilmektedir. Buna göre ilk olarak araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

N=313	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	Kadın	182	58,1
	Erkek	131	41,9
Lisansüstü eğitimde bulunulan yıl	Bilimsel Hazırlık	11	3,5
	1. yıl	95	30,4
	2. yıl	141	45,0
	3. yıl	37	11,8
	4. yıl	23	7,3
	5. ve üzeri	6	1,9

Bölümler	Bankacılık ve Finans	17	5,4
	Bilgi ve Belge Yönetimi	32	10,2
	Coğrafya	21	6,7
	Eğitim Bilimleri	25	8,0
	Felsefe	23	7,3
	İktisat	23	7,3
	İşletme	31	9,9
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	33	10,5
	Sosyoloji	22	7,0
	Tarih	33	10,5
	Temel İslami Bilimler	15	4,8
	Türk Dili ve Edebiyatı	23	7,3
	Uluslararası İlişkiler	15	4,8

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %58,1'ini kadınlar oluşturmaktadır. Ankete en çok katılım gösteren bölümlerin %10,5 ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ve Tarih Bölümlerinden olduğu görülmektedir. Bunu çok yakın bir oranla (%10,2) Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü takip etmektedir. Tabloda ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsüne kayıtlı her bölümden öğrencinin ankete katıldığı görülmektedir. Enstitüye kayıtlı öğrenci sayıları da göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin katılım oranlarının ise farklı bölümlere göre dağılım olarak genel anlamda birbirine yakın olduğu söylenebilir. Katılımcıların %45'inin lisansüstü eğitimde 2. yıllarında olmaları tabloda dikkat çeken yüzdeler arasındadır. Lisans eğitim tecrübesiyle birlikte katılımcıların %45'inin lisansüstü eğitimlerinde de bir yıl kadar tecrübeli oldukları düşünüldüğünde kütüphane hakkında daha net düşüncelerinin olması beklenebilir.

Öğrencilerin yaşlarını belirlemeye yönelik sorulan soru türü açık uçlu olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda yaşa ilişkin ayrı bir tablo verilmemiştir. Ancak ankete katılan öğrencilerin yaş ortalamaları, elde edilen bulguya göre 28,09'dur. Katılımcıların en küçük 22 ve en büyük 52 yaşlarında olduğu saptanmıştır.

Anketin ilk bölümünde yer alan bir diğer soru öğrencilerin kütüphaneyi kullanma sıklıklarını öğrenmeye ilişkin sorulmuştur. Öğrencilerin kütüphane kullanım sıklıkları, literatürden elde edilen bilgiler ışığında kütüphane kaygısıyla ilgili önemli ipuçları verebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin bölümlerine göre kütüphane kullanım sıklıklarına ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Kütüphane Kullanım Sıklığı

Kütüphane kullanım sıklığı	Haftada bir veya daha fazla		2-3 haftada bir	Ayda bir	2-3 ayda bir	Dönem başına bir veya daha fazla		Diğer	Toplam
	N	N	N	N	N	N	N		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Bankacılık ve Finans	2	3	1	1	7	3	17		
	11,8%	17,6%	5,9%	5,9%	41,2%	17,6%	100,0%		
Bil. ve Belge Yönetimi	10	6	2	6	5	3	32		
	31,3%	18,8%	6,3%	18,8%	15,6%	9,4%	100,0%		
Coğrafya	3	3	5	2	3	5	21		
	14,3%	14,3%	23,8%	9,5%	14,3%	23,8%	100,0%		
Eğitim Bilimleri	4	3	2	5	8	3	25		
	16,0%	12,0%	8,0%	20,0%	32,0%	12,0%	100,0%		
Felsefe	7	2	4	2	5	3	23		
	30,4%	8,7%	17,4%	8,7%	21,7%	13,0%	100,0%		
İktisat	4	3	2	5	4	5	23		
	17,4%	13,0%	8,7%	21,7%	17,4%	21,7%	100,0%		
İşletme	4	2	7	4	12	2	31		
	12,9%	6,5%	22,6%	12,9%	38,7%	6,5%	100,0%		
Siyaset B. ve K. Yönetimi	8	8	4	3	5	5	33		
	24,2%	24,2%	12,1%	9,1%	15,2%	15,2%	100,0%		
Sosyoloji	1	5	2	5	4	5	22		
	4,5%	22,7%	9,1%	22,7%	18,2%	22,7%	100,0%		
Tarih	7	5	3	3	9	6	33		
	21,2%	15,2%	9,1%	9,1%	27,3%	18,2%	100,0%		
Temel İslam Bilimleri	3	1	2	1	4	4	15		
	20,0%	6,7%	13,3%	6,7%	26,7%	26,7%	100,0%		
Türk Dili ve Edebiyatı	2	7	7	3	3	1	23		
	8,7%	30,4%	30,4%	13,0%	13,0%	4,3%	100,0%		
Uluslararası İlişkiler	2	1	1	3	5	3	15		
	13,3%	6,7%	6,7%	20,0%	33,3%	20,0%	100,0%		
Toplam N	57	49	42	43	74	48	313		
%	18,2%	15,7%	13,4%	13,7%	23,6%	15,3%	100,0%		

Tablo 2'nin geneline bakıldığında en fazla yanıtın 74 kişi ile (%23,6) "dönem başına bir veya daha fazla" seçeneğine verildiği görülmektedir. Bölüm bazında bu yanıtı verenlerin Bankacılık ve Finans, İşletme, İktisat gibi nispeten sayısal ağırlıklı bölümlerden olduğu söylenebilir. Tarih, Coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı gibi sözel ağırlıklı bölümlere kayıtlı öğrencilerin verdikleri yanıtların, seçenekler arasında daha homojen dağıldığı görülmektedir. Bu soruda en çok verilen diğer yanıtları sırasıyla %18,2 ile "haftada bir veya daha fazla", %15,7 ile "2-3 haftada bir" seçenekleri takip etmektedir. Haftada bir seçeneğini en çok işaretleyen bölümün Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinden oluşması, bölüm içeriğinin kütüphanecilik mesleğini içermesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. "Diğer" seçeneğine verilen yanıtlar ise toplam yanıtların %15,3'ünü oluşturmaktadır.

Soruda “diğer” seçeneğini yanıtlayacak olanların bunu açıklamaları istenmiştir. Bu önemli oranın içinde verilen yanıtlar oldukça dikkat çekicidir. Bu alana yazılan yanıtların önemli bir kısmını (16 öğrenci) “kütüphaneyi hiç kullanmam”, “0”, “en son ne zaman kütüphaneye gittiğimi hatırlamıyorum” şeklindeki yanıtlar oluşturmaktadır. Önemli bir diğer kısmının ise “salgın nedeniyle kullanamıyorum” yanıtlarından oluştuğu görülmektedir. Bu cevabın yanı sıra yazılan farklı yanıtlar arasında “kütüphaneye hiç gitmedim”, “Çankırı’da yaşamıyorum”, “bu yıl hiç” şeklinde yazılan yanıtlar yer almaktadır. Bu durumda bazı öğrencilerin kütüphane kullanımını sadece fiziksel kullanım olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla soruda çevrimiçi kullanımın da ayrıca belirtilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Yine de verilen “hiç” yanıtları lisansüstü öğrenciler için kütüphane kaygısı yaşayabilecekleri ihtimalini yansıtabilir. Ayrıca bazı öğrencilerin “kendi kütüphanem var”, “ihtiyacım olan kitabı satın alıp kendi kütüphaneme ekliyorum” şeklindeki yanıtları dikkat çeken bir başka unsurdur.

Ankete katılanlardan kütüphane kullanım sıklıklarına ilişkin elde edilen bu bulgular, lisansüstü öğrencilerin kütüphaneyi yeterince kullanmadıklarını ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun öğrencilerin tamamen kendi tercihleri olabileceği ihtimali düşünülürken öğrencilerin uzaktan erişim yöntemiyle çevrimiçi kütüphane kullanımından habersiz olabileceği de düşünülmektedir. Yaşanmakta olan salgın dönemi, çevrimiçi kütüphane kullanımı ve elektronik kaynakların hayatımızda ne denli önemli olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla bir öğrenci için kütüphane vazgeçilmez bir unsurdur. Bu doğrultuda salgının getirdiği koşullar da göz önünde bulundurulduğunda söz konusu lisansüstü öğrencilerin kütüphane hizmetleri hakkında daha fazla bilgilendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Kütüphane Kaygısı Nedenleri

Kütüphane kaygısının temelinde var olabilecek nedenler konuyla ilgili daha önce hazırlanan birçok farklı çalışmada farklı içeriklerle ortaya konmuştur. Bu doğrultuda kütüphane kaygısıyla ilgili mevcut çalışmalar incelenmiş, hazırlanan ölçekler irdelenmiştir. Bu bilgiler ışığında ÇAKÜ lisansüstü öğrencilerinin kütüphane kaygısı duymasında sebep olabilecek faktörler bu çalışma için hazırlanan anket formuyla da eşdeğer olarak personel ile ilgili nedenler, duygusal nedenler, mimari nedenler, teknik nedenler, kullanım bilgisine ilişkin nedenler, kütüphane kurallarına bağlı nedenler ve koleksiyona bağlı nedenler olarak belirlenmiştir. Buna göre öğrencilere, belirlenen nedenlere bağlı sorular yöneltilmiş ve elde edilen bulgular bu başlıklar altında değerlendirilmiştir.

Öncelikle kütüphane kaygısına neden olabilecek faktörlerin genel analizini değerlendirebilmek adına bu faktörlerin ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Bunun için daha önce de belirtildiği gibi sadece faktör analizi tablosu için (Tablo 3) olumsuz sorulara verilen yanıtlar

olumluya dönüştürülmüştür. Bu doğrultuda Tablo 3’de kütüphane kaygısına neden olabilecek etkenlerin faktör analizleri yer almaktadır. Söz konusu tablodaki değer aralıkları ise: 1.00 ile 1.79 “Kesinlikle Katılmıyorum”, 1.80 ile 2.59 “Katılmıyorum”, 2.60 ile 3.39 “Kararsızım”, 3.40 ile 4.19 “Katılıyorum”, 4.20 ile 5.00 ise “Kesinlikle Katılıyorum”u ifade etmektedir. Olumsuz soruların tersine çevrilmesi ile birlikte tabloda yer alan ortalama değerlerin, en yüksek değere (5) yakın olması, öğrencilerin kaygı duymadıkları anlamına gelmektedir.

Tablo 3: Kütüphane Kaygısına Neden Olabilecek Etkenlerin Faktör Analizi

Kütüphane Kaygısına Neden Olabilecek Faktörler	N	Ortalama	Standart Sapma
Bilgi Faktörü	313	3,7151	0,78108
Kural Faktörü	313	2,9118	0,88093
Personel Faktörü	313	3,2962	0,96888
Duygusal Faktör	313	4,1748	0,73234
Erişim Faktörü	313	3,2552	0,82711
Mimari Faktörler	313	3,9233	0,69152
Derme Faktörü	313	3,1030	0,85131
Salgın Faktörü	313	3,3227	0,69637

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin söz konusu faktörler bazında yüksek oranda kaygı duymadıkları anlaşılmaktadır. Ve öğrencilerin en çok bilgi, duygusal ve mimari faktörler konusunda bir kaygı yaşamadıklarını ve bu konularda rahat olduklarını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Ancak kurallar, personel, erişim, derme ve salgın faktörleri için öğrencilerin en çok kararsız oldukları görülmektedir. Öğrencilerin bu düzeyde bir kararsızlık yaşamalarında iki etkenin etkili olabileceği düşünülmektedir; öğrencilerin kütüphane hizmetlerinden yeteri kadar haberdar olmamaları ve söz konusu kararsız öğrenciler kaygı yaşıyor olsalar dahi bunu yapılan ankette belirtmekten çekince duyabilecekleridir.

Personel İle İlgili Nedenler

Personel, kütüphane kaygısının oluşmasında veya ortadan kaldırılmasında büyük bir etkiye sahip olabilir. Kütüphane personelinin kullanıcıya olan somut tutumlarının anlaşılabilmesi açısından anket formunda öğrencilere “*kütüphaneciler soğuktur*” ifadesine ne ölçüde katıldıklarını belirtmeleri istenmiştir. Bu ifade anket formunun hazırlanmasında temel alınan C-LAS’te yer almaktadır. Söz konusu ifadeye verilen yanıtlarda öğrencilerin eğitim tecrübeleriyle ilgili farklılık olabileceği düşünülmüştür. Bu yüzden “*kütüphaneciler soğuktur*” ifadesi ve “*lisansüstü eğitimde kaçınıcı yılınız?*” sorusunun birleşiminden bir çapraz tablo oluşturulmuştur. Bu doğrultuda elde edilen veriler sıklık ve yüzde (%) olarak Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: Kütüphanecilerin Soğuk Olarak Algılanması Durumu

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıy orum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
	N	N	N	N	N	N
	%	%	%	%	%	%
1 yıl	19	27	32	9	8	95
	20,0%	28,4%	33,7%	9,5%	8,4%	100,0%
2 yıl	42	29	31	24	15	141
	29,8%	20,6%	22,0%	17,0%	10,6%	100,0%
3 yıl	12	8	10	1	6	37
	32,4%	21,6%	27,0%	2,7%	16,2%	100,0%
4 yıl	5	5	4	8	1	23
	21,7%	21,7%	17,4%	34,8%	4,3%	100,0%
5 ve üzeri	2	1	1	0	2	6
	33,3%	16,7%	16,7%	0,0%	33,3%	100,0%
Bilimsel Hazırlık	2	3	3	3	0	11
	18,2%	27,3%	27,3%	27,3%	0,0%	100,0%
Toplam N	82	73	81	45	32	313
%	26,2%	23,3%	25,9%	14,4%	10,2%	100,0%

Tablo 4’te yer alan verilere göre lisansüstü eğitimde 4. yılında olan öğrencilerden 8’inin (%34,8) “katılıyorum” seçeneğini işaretlediği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte lisansüstü eğitimlerinin 2. ve 3. yıllarında olan öğrencilerin sırasıyla %29,8 ve %32,4 ile “kesinlikle katılmıyorum” yanıtı verdiği görülmektedir. Genele bakıldığında “kütüphaneciler soğuktur” ifadesine kesinlikle katılmayanların %26,2 ile en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Lisansüstü eğitimde 4. yılda olan öğrencilerin 2. ve 3. yıllarında olan öğrenciler ile kıyaslandığında daha tecrübeli olduğu düşünülürse söz konusu öğrencilerin kütüphane personeli ile olumsuz deneyimler yaşamış olabilecekleri değerlendirilmektedir. Bu nedenle eğitimlerinde 4. yıllarında bulunan öğrencilerden “katılıyorum” yanıtı verenlerin personelden kaynaklanan kütüphane kaygısı taşıyabilecekleri anlaşılmaktadır. Ancak lisansüstü eğitimde 2. ve 3. yılında bulunan öğrencilerin ankete katılım oranlarının daha yüksek olduğu hatırlanmalıdır. Bu durum göz önüne alındığında ve “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneklerinin yüzdeleri toplu değerlendirildiğinde 2. ve 3. yıllarında bulunan öğrencilerin kütüphane kaygısı taşısa da bu kaygının sebebinin personelin tutumundan kaynaklanmadığı anlaşılmaktadır. Yine genele bakıldığında bu ifadeye kesinlikle katılmayanlardan hemen sonra 81 kişi (%25,9) ile kararsız olanların çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir. Bu oran ve öğrencilerin kütüphane kullanım sıklığıyla ilgili veriler birlikte dikkate alındığında ise öğrencilerin kütüphaneden yeterince yararlanmadıkları sonucu desteklenmektedir. Bu duruma etki eden bir başka noktanın da yine salgın nedeniyle fiziksel kütüphane kullanımının mümkün olmayışından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Duyusal Nedenler

Kütüphane kaygısına sebep olan en önemli etkenlerden biri duygusal nedenlerdir. Bu nedenle ankete katılan öğrencilerin “*diğer öğrencilerin kütüphaneyi benden daha iyi bildiğini düşünüyorum ve bu utanç verici*” ifadesine katılma dereceleri ölçülmeye çalışılmıştır. Söz konusu ifadenin anket formuna eklenmesinde P-LAS’ten yararlanılmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulgular Tablo 5’te sıklık ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Kütüphane Bilgisizliğinden Çekinme Durumu

	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	175	55,9
Katılmıyorum	59	18,8
Kararsızım	38	12,1
Katılıyorum	29	9,3
Kesinlikle Katılıyorum	12	3,8
Toplam	313	100,0

Tablo 5’e bakıldığında ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlası (%55,9) “*diğer öğrencilerin kütüphaneyi benden daha iyi bildiğini düşünüyorum ve bu utanç verici*” ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin genel olarak kütüphaneyi başka öğrencilerin daha iyi bilmelerinden bir çekince duymadıklarını göstermektedir. Bir diğer yaklaşım ise ankete katılan öğrencilerin kütüphaneyi zaten diğer öğrencilerden daha iyi bildiklerini düşünebilecekleridir. Ki bu yaklaşım da başlı başına bir soruna işaret edebilir. Nitekim kütüphane bilgisi faktörü altında sorulan sorulara verilen yanıtlarda (Bkz. Tablo 8) öğrencilerin kütüphane hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı anlaşılmıştır. Bu noktadaki çelişki, anketin çevrimiçi ve uzaktan uygulanmış olması ve bundan ötürü öğrencilerin çekinceleri olsa dahi samimi yanıtlar vermek yerine bunu ankette belirtmek istememelerinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Kesinlikle katılanların, sadece katılanların ve kararsız olanların oranları ise birlikte değerlendirildiğinde az sayıda da olsa bu konuda çekinen öğrencilerin var olduğunu ispatlamaktadır. Ayrıca ankete katılan bölümler arasında Bilgi ve Belge Yönetimi bölüm öğrencilerinin %10,2 sini oluşturmasının verilen yanıtlar arasında çekince olmamasında etkili olduğu düşünülmektedir. Ancak Tablo 5 genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun duygusal nedenlerden ötürü kütüphane kaygısı yaşamadıkları anlaşılmaktadır.

Mimari Nedenler

Konuyla ilgili literatürde, kütüphane kaygısına neden olabilecek etkenler arasında kütüphanenin mimari özelliklerinin olabileceği bilgisi yer almaktadır. Bu nedenle anket formunda “*okumak veya ders çalışmak için kütüphanedeki imkânlar yeterli değil*” ifadesi eklenmiştir. İfadenin anket

formuna eklenmesinde P-LAS'ten yararlanılmıştır. Bu bağlamda elde edilen veriler Tablo 6'da sıklık ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

Tablo 6: Kütüphane Fiziksel İmkânlarının Yeterli Bulunmaması

	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	78	24,9
Katılmıyorum	67	21,4
Kararsızım	88	28,1
Katılıyorum	43	13,7
Kesinlikle Katılıyorum	37	11,8
Toplam	313	100,0

Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde “*okumak veya ders çalışmak için kütüphanedeki imkânlar yeterli değil*” ifadesine en çok %28,1 ile “kararsızım” yanıtının verildiği görülmektedir. Bu konuda öğrencilerin kararsız kalmalarında temel sebebin yine salgın nedeniyle eğitimin uzaktan devam etmesinin neden olduğu düşünülmektedir. Ancak kütüphane kullanım sıklıklarına verilen yanıtlar da (öğrencilerin bu kullanım sıklığını fiziksel olarak algıladıkları da düşünüldüğünde) dikkate alındığında öğrencilerin kütüphanenin mimarisi hakkında da yeterli bilgiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu ifadeye kesinlikle katılmayanlar ve sadece katılmayanlar, katılanlara kıyasla daha yüksek görünse de kütüphane imkânlarını yetersiz bulan öğrencilerin de var olduğu açıktır. Bu yüzden ankette yer alan söz konusu ifadeye katılanların kütüphane mimarisinden dolayı kütüphane kaygısı taşıyabilecekleri ihtimal dâhilinde değerlendirilmelidir.

Teknik Nedenler

Kütüphane kaygısına zemin hazırlayan faktörlerden bir diğeri, kütüphanede bulunan teknik araçların kullanımının bilgisizliğinden doğan teknik nedenlerdir. Dolayısıyla katılımcılara “*benim için hangi veri tabanlarının önemli ve öncelikli olduğunu bilmiyorum*” ifadesi yöneltmiştir. Söz konusu ifade için C-LAS'ten yararlanılmıştır. Öğrencilerin veri tabanlarını kullanma bilgisine ilişkin veri elde etmeye çalışan bu ifade ile öğrencilerin eğitim yılları arasında ilişki olabileceği düşünüldüğünden iki soru birleşiminden elde edilen bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7'de yer alan veriler incelendiğinde “*benim için önemli veri tabanlarını nasıl kullanacağımı bilmiyorum*” ifadesi için kararsız olanların en yüksek oranı (%26,2) oluşturduğu dikkat çekmektedir. Bu oranı oluşturanlar arasında ise lisansüstü eğitim yıllarında 5 yıl ve üzerinde bulunan öğrencilerden %50'sinin yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda eğitim yıllarında 5 yıl ve üzerinde olan öğrencilerden hiçbiri kesinlikle katılmıyorum ve sadece katılmıyorum yanıtlarında her ikisini de hiç işaretlemedikleri dikkat çekmek-

Tablo 7: Veri Tabanlarını Kullanma Bilgisi

	Kesinlikle Katılmıyorum			Kararsızım	Kesinlikle Katılıyorum			Toplam N
	N	N	N		N	N	N	
	%	%	%	%	%	%	%	
1 yıl	21	16	35	11	12	95		
	22,1%	16,8%	36,8%	11,6%	12,6%	100,0%		
2 yıl	35	33	28	23	22	141		
	24,8%	23,4%	19,9%	16,3%	15,6%	100,0%		
3 yıl	10	10	5	6	6	37		
	27,0%	27,0%	13,5%	16,2%	16,2%	100,0%		
4 yıl	4	7	6	6	0	23		
	17,4%	30,4%	26,1%	26,1%	0,0%	100,0%		
5 ve üzeri	0	0	3	2	1	6		
	0,0%	0,0%	50,0%	33,3%	16,7%	100,0%		
Bilimsel Hazırlık	2	1	5	1	2	11		
	18,2%	9,1%	45,5%	9,1%	18,2%	100,0%		
Toplam N	72	67	82	49	43	313		
	23,0%	21,4%	26,2%	15,7%	13,7%	100,0%		

tedir. Eğitim yıllarında 5 yıl ve üzerinde olan öğrencilerin yaşlarının diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu düşünüldüğünde teknolojiye uzak olabilecekleri değerlendirilmektedir. Ayrıca eğitim yıllarında 4. yılında bulunan öğrencilerin %26,1'i katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu noktada eğitim yılıyla ilgili tecrübenin, teknolojik bilgi konusundaki tecrübeyle doğru orantılı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda eğitimde bilimsel hazırlıkta ve 1. yıllarında olan öğrencilerin sırasıyla %45,5 ve %36,8 ile kararsız yanıtını verdikleri görülmektedir. Özellikle eğitim yıllarında bilimsel hazırlıkta olan öğrencilerin lisans eğitimlerinde başka bir alanda eğitim almış olmalarının etkisiyle kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum yanıtlarını verdikleri düşünülmektedir. Tabloya genel olarak bakıldığında ise kendileri için önemli veri tabanlarını nasıl kullanacağını bilenlerin bilmeyenlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Kararsız olanların en fazla olması ise öğrencilerin kütüphane kullanımında teknik bilgilerinin yeterli seviyede olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Kullanım Bilgisine İlişkin Nedenler

Kütüphane kaygısına neden olan etkenlerden biri, kütüphanenin sağlamış olduğu hizmetlerden haberdar olmamakla birlikte gelişen bilgisizlik durumudur. Bu durumun ölçülebilmesi adına “*kütüphanede hangi kaynakların mevcut olduğunu bilmiyorum*” ifadesi yöneltilmiş ve bu konu hakkındaki düşünceleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Söz konusu ifade, temel olarak alınan C-LAS’te bilgi faktörü altında birebir yer almaktadır. Kullanım bilgisinin ölçülmesi konusunda ilgili ifadenin yeterli olduğu değerlendirilmiş ve üzerinde değişiklik yapılmamıştır. Söz konusu ifadenin bölümler bazında dağılımları Tablo 8’de sıklık ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

Tablo 8: Kütüphane Kaynakları Hakkında Bilgi

	Kesinlikle Katılmıyorum		Kararsızım	Kesinlikle Katılıyorum		Toplam						
	N	%		N	%		N	%				
Bankacılık ve Finans	3	17,6%	4	23,5%	5	29,4%	4	23,5%	1	5,9%	17	100,0%
Bil. ve Belge Yön.	18	56,3%	5	15,6%	5	15,6%	2	6,3%	2	6,3%	32	100,0%
Coğrafya	1	4,8%	5	23,8%	6	28,6%	5	23,8%	4	19,0%	21	100,0%
Eğitim Bilimleri	3	12,0%	7	28,0%	7	28,0%	2	8,0%	6	24,0%	25	100,0%
Felsefe	8	34,8%	3	13,0%	3	13,0%	3	13,0%	6	26,1%	23	100,0%
İktisat	10	43,5%	4	17,4%	3	13,0%	2	8,7%	4	17,4%	23	100,0%
İşletme	3	9,7%	12	38,7%	10	32,3%	4	12,9%	2	6,5%	31	100,0%
Siy. Bil. ve Kamu Yön.	7	21,2%	7	21,2%	10	30,3%	5	15,2%	4	12,1%	33	100,0%
Sosyoloji	6	27,3%	8	36,4%	2	9,1%	2	9,1%	4	18,2%	22	100,0%
Tarih	13	39,4%	5	15,2%	8	24,2%	4	12,1%	3	9,1%	33	100,0%
Temel İslam Bil.	1	6,7%	4	26,7%	5	33,3%	1	6,7%	4	26,7%	15	100,0%
Türk Dili ve Edeb.	6	26,1%	8	34,8%	4	17,4%	3	13,0%	2	8,7%	23	100,0%
Uluslararası İlişkiler	0	0,0%	4	26,7%	4	26,7%	2	13,3%	5	33,3%	15	100,0%
Toplam N	79	25,2%	76	24,3%	72	23,0%	39	12,5%	47	15,0%	313	100,0%

Tablo 8'e göre Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencilerinden hiç birinin "kütüphanede hangi kaynakların mevcut olduğunu bilmiyorum" ifadesine kesinlikle katılmıyorum yanıtını vermemiş olması dikkat çekmektedir. Kesinlikle katılmıyorum yanıtı için en az işaretleme yapanlar arasında 1'er kişi ile Coğrafya ve Temel İslam Bilimleri Bölümünün yer aldığı görülmektedir. Tabloda kararsız olanların oranının katılmayanların oranına oldukça yakın olması dikkat çeken bir diğer unsurdur. Kendi bölümleri içerisinde en çok "kararsızım" yanıtını verenler ise %33,3 ile Temel İslam Bilimleri Bölümü ve ona çok yakın bir oranla (%32,3) İşletme Bölümünün olduğu görülmektedir. Katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenlerin arasında kendi bölümleri içerisinde en düşük orana Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünden sonra Bankacılık ve Finans Bölümünün sahip olduğu görülmektedir.

Tablo genel olarak incelendiğinde kütüphanede mevcut olan kaynakları bilmeme ile ilgili ifadeye kesinlikle katılmayan ve sadece katılmayanların

%49,5 ile çoğunlukta olduğu görülmektedir. Kararsızım yanıtını veren öğrencilerin bu konudaki bilgisizliklerinin ortaya çıkmasının çekincesini yaşıyor olabilecekleri düşünülmektedir. Katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum yanıtını verenlerin katılmayanlara kıyasla daha az olması ankete katılan bütün öğrencilerin kütüphane kaynaklarından yeterince yararlandıklarını ifade etmemektedir. Bu durumun aksine kütüphane kaynaklarıyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmayan ve dolayısıyla kütüphane kullanımlarını olumsuz etkileyen öğrencilerin var olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kütüphane Kurallarına Bağlı Nedenler

İlgili literatürde yer alan bazı kaynaklarda kütüphane kaygısına sebep olabilecek faktörler arasında kütüphane kuralları gösterilmektedir. İncelenen bazı ölçeklerde kütüphane kurallarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. C-LAS'te de yer alan kütüphane kurallarıyla ilgili ifadeler bu çalışma için hazırlanan anket formunda da yer verilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılara yöneltilen ifadelerden biri “*atıştırılabilirliğe izin verilmediği için kendimi rahatsız hissediyorum*” ifadesidir. Bu ifadeden elde edilen veriler Tablo 9'da sıklık ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

Tablo 9: Kütüphane Kurallarına Yaklaşım

	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	110	35,1
Katılmıyorum	40	12,8
Kararsızım	56	17,9
Katılıyorum	36	11,5
Kesinlikle Katılıyorum	71	22,7
Toplam	313	100,0

Tablo 9'da yer alan veriler incelendiğinde, öğrencilerin %35,1'inin kütüphanede atıştırılabilirliğe izin verilmemesinden rahatsız olmadıkları anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili rahatsız olan öğrencilerin ise %22,7 ile kesinlikle katılıyorum yanıtını vererek rahatsız olmayan öğrencileri, oransal olarak takip ettiği görülmektedir. Kararsız olan öğrencilerin ise kütüphanede atıştırılabilirliğe izin verilmemesi ya da izin verilmesinin, kütüphane kullanımlarını ya da kütüphane kaygısı taşımalarını etkileyecek bir etken olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak söz konusu kural ile ilgili rahatsızlık duyan öğrencilerin kütüphanede daha fazla vakit geçirmek istediği ve yemek ihtiyaçları için kütüphaneden ayrılmak zorunda kalmak istemedikleri düşünülmektedir. Çünkü kütüphane binasında yemek ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir alan bulunmadığı bilinmektedir. Bu nedenle bu kuraldan rahatsız olan öğrencilerin (%22,7), yemek ihtiyacı için kütüphane binasından ayrılmak zorunda olmaları ve kütüphane içerisinde atıştırılabilirliğe izin verilmemesi öğrencilerin çalışmalarını ve kütüphaneden yararlanabilme

imkânlarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bunun da bir kütüphane kaygısı sebebi olabileceği açıktır.

Koleksiyona Bağlı Nedenler

İlgili literatürde konuyla ilgili hazırlanmış olan ölçekler incelendiğinde kütüphane koleksiyonuyla ilgili maddelerin yer aldığı görülmektedir. Kütüphane koleksiyonuyla ilgili bazı olumsuz durumlar, kullanıcıların kütüphane kullanımına engel oluştururken kütüphane kaygısına da neden olabileceği ilgili araştırmalarda ortaya konmuştur. Bu nedenle bu çalışma için hazırlanan anket formunda da koleksiyonla ilgili bazı ifadeler kullanılmıştır. İlgili ifadelerden biri “*kütüphanedeki kitapların dil çeşitliliği yetersiz*” ifadesidir. İlgili ifade, daha önce hazırlanan ölçeklerde yer almamaktadır. Ancak kitapların dil çeşitliliği konusu, koleksiyona bağlı kütüphane kaygısında ve kullanımında etkili olabileceği değerlendirildiğinden, anket formuna eklenmesi uygun bulunmuştur. Bu doğrultuda konuyla ilgili elde edilen verilerin bölüm bazında dağılımları Tablo 10’da yer sıklık ve yüzde (%) olarak yer almaktadır.

Tablo 10: Kitapların Dil Çeşitliliği

	Kesinlikle Katılmıyorum		Kararsızım	Kesinlikle Katılıyorum		Toplam						
	N	%		N	%		N	%				
Bankacılık ve Finans	1	5,9%	3	17,6%	10	58,8%	2	11,8%	1	5,9%	17	100,0%
BBY	1	3,1%	3	9,4%	17	53,1%	5	15,6%	6	18,8%	32	100,0%
Coğrafya	3	14,3%	3	14,3%	9	42,9%	5	23,8%	1	4,8%	21	100,0%
Eğitim Bilimleri	6	24,0%	5	20,0%	11	44,0%	2	8,0%	1	4,0%	25	100,0%
Felsefe	3	13,0%	5	21,7%	8	34,8%	3	13,0%	4	17,4%	23	100,0%
İktisat	4	17,4%	2	8,7%	8	34,8%	3	13,0%	6	26,1%	23	100,0%
İşletme	2	6,5%	6	19,4%	16	51,6%	4	12,9%	3	9,7%	31	100,0%
Siyaset B. ve K. Yönetimi	1	3,0%	3	9,1%	13	39,4%	9	27,3%	7	21,2%	33	100,0%
Sosyoloji	1	4,5%	1	4,5%	9	40,9%	5	22,7%	6	27,3%	22	100,0%
Tarih	4	12,1%	3	9,1%	13	39,4%	4	12,1%	9	27,3%	33	100,0%
Temel İslam Bilimleri	3	20,0%	3	20,0%	7	46,7%	2	13,3%	0	0,0%	15	100,0%
Türk Dili ve Edebiyatı	1	4,3%	3	13,0%	10	43,5%	2	8,7%	7	30,4%	23	100,0%
Uluslararası İlişkiler	1	6,7%	2	13,3%	6	40,0%	4	26,7%	2	13,3%	15	100,0%
Toplam N	31		42		137		50		53		313	
%	9,9%		13,4%		43,8%		16,0%		16,9%		100,0%	

Tablo 10'da yer alan verilere göre kütüphanedeki kitapların dil çeşitliliğini yetersiz bulma konusunda ankete katılan her bölümden öğrencinin çoğunlukla kararsız olduğu görülmektedir. Kendi içerisinde kararsızım yanıtından sonra en çok kesinlikle katılıyorum yanıtını veren bölümün %30,4 ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü olduğu görülmektedir. Daha sonra bunu %27,3 ile Sosyoloji ve yine %27,3 ile Tarih Bölümlerinin takip etmesi dikkat çekmektedir. Sadece katılıyorum yanıtını verenler arasında ise en yüksek oranı (%27,3) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünün oluşturması tabloda dikkat çeken değerler arasında yer almaktadır. Söz konusu ifade için kesinlikle katılmıyorum yanıtını verenler arasında ise en yüksek oranın (%24) Eğitim Bilimleri Bölümüne ait olduğu görülmektedir.

Tablo 10 genel olarak incelendiğinde ise kütüphanedeki kitapların dil çeşitliliğinin yeterli bulunması konusunda öğrencilerin %43,8 ile en çok kararsızım yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerin bu konuda çoğunlukla kararsız kalmalarının sebebinin kütüphane kullanımının yetersiz olmasından kaynaklanan bilgi eksikliği olduğu düşünülmektedir. Söz konusu ifadeye kesinlikle katılan ve sadece katılan öğrenciler birlikte değerlendirildiğinde kesinlikle katılmayan ve sadece katılan öğrencilere göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Kütüphanedeki kitapların dil çeşitliliğini yetersiz bulan öğrencilerin koleksiyondan kaynaklanan kütüphane kaygısı yaşamaları veya kütüphane kullanım sıklıklarının azaltmaları ankete katılan öğrenciler için (özellikle Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih ve Sosyoloji gibi sözel bölüm öğrencileri için) söz konusu olduğu anlaşılmaktadır.

Salgın ve Kütüphane Kullanımına Etkisi

Çalışmanın hazırlandığı ve anket uygulamasının gerçekleştirildiği tarihte yaşanan salgın, sosyal alışkanlıkları etkilediği kadar sosyal bir kurum olan kütüphaneleri ve kütüphane kullanımlarını da etkilemiştir. Bu nedenle anket formunda salgın ile ilgili 3 ifade daha eklenmiş ve öğrencilerin kütüphane kullanımlarını ne ölçüde etkilediği anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda yer alan ifadelerden biri “*salgın süreci kütüphane ile olan bağımlı olumsuz etkiledi*” şeklindedir. Söz konusu ifadede elde edilen veriler sıklık ve yüzde (%) olarak tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Salgının Kütüphane Kullanımına Etkisi

	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	18	5,8
Katılmıyorum	19	6,1
Kararsızım	35	11,2
Katılıyorum	41	13,1
Kesinlikle Katılıyorum	200	63,9
Toplam	313	100,0

Tablo 11’de yer alan verilere göre ankete katılan öğrencilerin %63,9’u “salgın süreci kütüphane ile olan bağımlı olumsuz etkiledi” ifadesine kesinlikle katılıyorum yanıtını verdiği görülmektedir. Bu oran ile oldukça fazla bir çoğunlukla ankete katılan öğrencilerin kütüphane kullanımında salgından etkilendiği anlaşılmaktadır. Ancak ilgili ifadeye kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum yanıtını veren öğrencilerin de olduğu dikkat çekmektedir. Konuyla ilgili salgından etkilenen öğrencilerin daha çok kütüphaneyi fiziksel olarak kullandıkları düşünülmektedir. Salgından etkilenmeyen öğrencilerin ise kütüphaneden uzaktan erişim ile yararlanabildikleri ve dolayısıyla teknik bilgi konusunda yeterli olan öğrencilerin olduğu düşünülmektedir. Ancak salgın olmasa da kütüphane kullanma alışkanlığı ve sıklığı az olan öğrencilerin de kesinlikle katılmıyorum yanıtını vererek ilgili konuda salgından etkilenmemiş olabilecekleri ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır.

Sonuç ve Öneriler

Kütüphaneler, her öğrenci grubu için geçerli olduğu gibi üniversite öğrencileri için de eğitim hayatının en önemli yapı taşı oluşturulan kurumlardır. Öğrencilerin eğitim hayatı süresince, nitelikli bir öğrenim için bilgi hizmeti sunan üniversite kütüphanelerinin barındırdığı hizmetler ile birlikte, etkili kullanımları da aynı oranda önemlidir. Üniversite kütüphanelerinin yapıları ve hizmet şekilleri bazı öğrenciler için kullanım açısından karmaşık gelebilir. Söz konusu karmaşıklık kütüphane kullanımını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle dünyada, kütüphanelerin kullanımında öğrencilerin yaşadığı deneyimleri ve psikolojik yaklaşımları araştıran çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda öğrencilerin çeşitli faktörlere bağlı olarak kütüphane kullanımından kaçındığı ortaya konmuş ve ilgili durum “kütüphane kaygısı” kavramı ile ifade edilmiştir. Kaygı kavramında kullanıldığı gibi kütüphane kaygısının anlaşılması için de gelişen ve değişen kütüphane yapılarına göre farklı ölçekler geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

Bu çalışmada kütüphane kaygısının, Türkiye’de üniversite öğrencilerinde etkili olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmış ve etkili olduğu takdirde öğrencileri ne yönde etkilediği ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda ÇAKÜ öğrencileri üzerinde, daha önce hazırlanan ölçeklerden yola çıkılarak hazırlanan “Kütüphane Kaygısı Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışma hazırlanırken üniversite eğitimini ilk kez deneyimleyen lisans öğrencileri üzerinde anket çalışması yapılması planlanmıştır. Ancak anket uygulanma tarihini de kapsayan salgın nedeniyle lisans öğrencilerine ulaşmak güçleştikten araştırma evreni ÇAKÜ Sosyal Bilimler lisansüstü öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle söz konusu ölçek, evrenden örneklem olarak alınan 313 öğrenci üzerinde uygulanmış ve elde edilen bulgular bir önceki bölümde analiz edilmiştir. Bu bölümde ise anket verilerinden elde edilen bulgular ışığında ortaya çıkan sonuçlara ilişkin genel değerlendirmelere

değınılmış ve konuyla ilgili kütüphaneler açısından yapılması gerekenler adına birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Konuyla ilgili literatürden elde edilen bulgular ışığında bu çalışma için kütüphane kaygısına sebep olacak faktörler; personelle ilgili nedenler, duygusal nedenler, mimari nedenler, teknik nedenler, kullanım bilgisine ilişkin nedenler, kütüphane kurallarına bağlı nedenler, koleksiyona bağlı nedenler ve salgının etkisi şeklinde kurgulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin kütüphane kaygısını yaşamalarında etkili olabilecek faktörlerin ortaya çıkarılmasında, kütüphane kaygısının neden olduğu engelleri azaltmaya yönelik çözüm üretme yollarının daha net belirlenebileceği değerlendirilmektedir. Çalışmada elde edilen bulgular, bu faktörlere ilişkin başlıklar altında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın “en az lisans düzeyinde bir eğitimi geride bırakmış olmalarına karşın, ÇAKÜ lisansüstü öğrencilerinin bir bölümünde kütüphane kaygısı akademik performansları açısından önemli bir engeldir” şeklindeki ana hipotezi kısmen doğrulanmıştır. Kütüphane kaygısı, ankete katılan öğrenciler arasında büyük bir çoğunlukla yaşanmasa da bazı öğrenciler tarafından deneyimlenen bir fenomendir ve kütüphane kullanımının önünde engel teşkil etmektedir. Bu bağlamda kurgulanan faktörler ışığında öğrencilerin kütüphane hakkındaki algı ve tutumlarından elde edilen sonuçlar aşağıda listelenmiştir:

- Personel ile ilgili nedenlerin anlaşılabilmesi için katılımcılara yedi görüş yöneltmiştir. Bu görüşler kütüphanecilerin öğrencilere olan davranışlarına ilişkin ifadeleri içermektedir. Bu doğrultuda elde edilen veriler neticesinde öğrencilerin genel anlamda ve çoğunlukla kütüphaneciler ile olumlu deneyim yaşadıkları anlaşılmaktadır. Ancak ankete katılan öğrenciler arasında kütüphane personeli ile olumsuz düşüncelerini beyan eden öğrencilerin de olduğu görülmüştür. Söz konusu öğrencilerin, özellikle kütüphanecilerin ulaşılabilir ve soğuk olduğu konusunda olumsuz algıya sahip oldukları tespit edilmiştir. Personel ile ilgili elde edilen bulgularda, kütüphaneden zamanında yardım alamadığını ve kütüphanecilerin çok meşgul gözüktüğünü belirten öğrenciler de bulunmaktadır. Öğrencilerin personel ile ilgili olumsuz algılarının oluşmasının daha önce kütüphanecilerle olumsuz deneyim yaşamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın “öğrencilerin kütüphane kaygısı taşımalarındaki en önemli sebepleri bilgi yetersizliği ve personel yaklaşımıdır” şeklindeki alt hipotezlerinden ilki kısmen doğrulanmıştır. Ayrıca araştırmanın dördüncü alt hipotezi olan “kütüphanecilerin kütüphane kaygısından habersiz olduğu açıktır” şeklindeki yargısı dolaylı olarak kısmen desteklenmiştir. Çünkü öğrencilerin “kütüphaneciler soğuktur” şeklindeki ifadeye %24,6 ile katıldığı ispat edilmiştir. İlgili ifadeye katılan öğrencilerde bu olumsuz görüşün oluşmasında kütüphanecilerin

öğrencilere tutum ve davranışları etkili olmuştur. Bu yüzden kütüphanecilerin, kütüphane kaygısı hakkında yeterli bilgiye sahip olmayarak söz konusu davranışları sergilediği ve öğrenciler üzerinde soğuk bir algı oluşturduğu değerlendirilmektedir.

- Duygusal nedenler, kütüphane kaygısının var olup olmadığının anlaşılması adına ölçülmesi gereken en önemli faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle kütüphane kaygısının duygusal nedenlerle ilgili boyutunun ortaya çıkarılması adına ankete katılan öğrencilere 10 görüş yöneltmiştir. Bu görüşlerin içerisinde kütüphane kullanım bilgisizliğinden kaynaklanan çekince duygusu ve kütüphanenin öğrenciler için eğitim hayatlarında ne anlam ifade ettiğini tespit etmeye yönelik görüşler yer almaktadır. Elde edilen bulgular neticesinde ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun duygusal nedenlerden ötürü kütüphane kaygısı yaşamadığı ortaya çıkmıştır. Ancak söz konusu öğrencilerden bazılarının duygusal nedenlerden ötürü kütüphane kaygısını yaşamakta olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu bazı öğrenciler, ankete katılım sağlayan öğrenciler arasında az bir oranı oluştursa da kütüphane kaygısının varlığını ortadan kaldırmamaktadır. Özellikle kütüphaneyi yardım için aramaktan çekinen ve kütüphane kullanım bilgisizliğinden utanan öğrencilerin olduğu ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo 5). Ayrıca bu konuda kütüphane kaygısı yaşayan öğrenciler arasında bölüm bazında çok büyük farklılıklar tespit edilmemiştir.
- Kütüphane kaygısının mimari nedenlerine bağlı etkilerinin tespit edilmesi açısından ankete katılan öğrencilere mimari nedenlerle ilgili beş görüş yöneltmiştir. Bu görüşlerin içerisinde kütüphane mimarisinin büyüklüğü, estetik algısı, güvenli olması ve rahatlık konuları yer almaktadır. Anket sonucunda elde edilen veriler neticesinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mimari nedenlerden ötürü kütüphane kaygısı yaşamadığı tespit edilmiştir. Özellikle “kütüphanede bulunmayı seviyorum” ve “kütüphanede kendimi güvende hissediyorum” görüşlerine verilen olumsuz yanıtların oldukça az olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerin %25,5’i kütüphanede bulunan fiziksel imkânları yeterli bulmadığını ve %23,3’ü kütüphane mimarisini estetik bulmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda kaygı duymasalar da söz konusu öğrencilerin ilgili görüşlerde memnuniyet düzeylerinin az olduğu ortaya çıkmaktadır. Kütüphanenin fiziksel yapısıyla ilgili görüşlerde öğrencilerin çoğunlukla kararsız olduğu görülmüştür. Bunun temel sebebinin eğitime yeni başlayan öğrencilerin salgından kaynaklanan okul ve kütüphaneyi fiziksel anlamda hiç görememiş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte yüksek lisans öğrencilerinin ders yoğunluğunun lisans öğrencilerine göre daha az olması ve tez yazım süreçlerinde okul kullanımlarının daha az olmasının,

mimari ile ilgili nedenlerden ötürü kaygı duymalarında sebep olmadığı değerlendirilmektedir.

- Kütüphane kullanımında gereken bazı teknik bilginin yetersizliğine bağlı yaşanan kütüphane kaygısının ölçülmesi adına ankete katılan öğrencilere 8 görüş yöneltmiştir. Kütüphane web sayfası, veri tabanları kullanımı, kütüphaneler arası ödünç verme, uzaktan erişim gibi unsurları içeren bu görüşler neticesinde öğrencilerin diğer faktörlere göre ciddi bir oranda teknik bilgi konusunda sıkıntı yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Özellikle kütüphaneler arası ödünç verme biriminden yararlanmada öğrencilerin %43,2'si konuyla ilgili bilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Kendileri için hangi veri tabanlarının önemli ve öncelikli olduğu konusunda bilgisiz olan öğrencilerin ankete katılan öğrencilerin %34,2'sini oluşturduğu tespit edilmiştir. Kütüphane web sayfasını karışık bulanların oranı ise %24,6'dır. Ayrıca veri tabanlarını kullanma konusunda ve veri tabanlarına uzaktan erişim konusunda öğrencilerin yeterince bilgi sahibi olmadığı anlaşılmıştır (Bkz. Tablo 7). Kütüphanede ihtiyaç duyulan materyalleri bulma konusunda ve kütüphaneyi araştırma için kullanmada rahat olma konusundaki olumsuz görüşlerin (sırasıyla %26,2 ve %15,4), teknik bilgi yetersizliği konusundaki olumsuz görüşlere göre daha az olduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle elde edilen bulgulara göre öğrencilerin çoğunluğunun teknik bilgi faktöründe yaşanan olumsuz durumlar nedeniyle kütüphane kaygısı yaşamadığı anlaşılmaktadır. Ancak bazı öğrencilerin teknik bilgi konusundaki yetersizliği açıktır ve bu durumun kütüphane kullanımına engel teşkil edebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte konuyla ilgili kararsız olduğunu belirten öğrencilerin de oldukça fazla olduğu görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin bilgisizliklerinin ortaya çıkmasından çekince duyabilecekleri düşünülmekte ve bu durumun kütüphane kaygısına zemin hazırlayabileceği ve öğrencilerin kütüphane kullanımını olumsuz etkileyeceği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda konuyla ilgili daha ileri düzeyde araştırma yapılması gerektiği düşünülmektedir.
- Kütüphane kullanım bilgisi faktörüyle ilgili ankete katılan öğrencilere 6 görüş yöneltmiştir. Bu görüşler genel olarak kütüphanenin sağladığı hizmetlerden haberdar olma konusunu içermektedir. Bu doğrultuda ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kullanım bilgisine bağlı nedenlerden ötürü kütüphane kaygısı yaşamadığı anlaşılmıştır. Özellikle ankete katılan öğrencilerin %73,2'si “kütüphane hakkında yeni şeyler öğrenmekten zevk alıyorum” görüşüne olumlu yanıt verdiği görülmüştür. Ancak kütüphanede hangi kaynakların mevcut olduğunu bilmeyen öğrencilerin %27,5, kütüphane web sitesinin hangi hizmetleri sağladığını bilmeyen öğrencilerin ise %37 oranında olması araştırmada dikkat çeken bulgular arasındadır. Bu iki görüşe dair kararsız olan öğrencilerin oranları ise sırasıyla %23 ve %18,8'dir. Bu bulgular, ankete

katılan öğrencilerin büyük bir kısmı değil fakat önemli bir kısmının kütüphane kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte söz konusu bilgisizliğin, öğrencilerin kütüphaneye olan yaklaşımları ve algıları konusunda bir kaygı yaşamalarına sebep olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak kütüphane kullanım bilgisine ilişkin bilgi yetersizliği öğrencilerin kütüphane kullanımını etkilediği düşünülmektedir.

- Kütüphane kurallarına bağlı kütüphane kaygısının yaşanıp yaşanmadığını saptamak adına ankete katılan öğrencilere 5 görüş yöneltmiştir. Bu görüşler, kitap ödünç almada tanınan zaman sınırı ve ceza uygulaması, kütüphane çalışma saatleri vb. bazı kuralları içermektedir. Anket uygulamasından elde edilen veriler neticesinde öğrencilerin çoğunluğu kütüphane kuralları nedeniyle kütüphane kaygısı yaşamadığı ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerden bazılarının söz konusu kurallardan memnun olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle kütüphane çalışma saatlerini yeterli bulmayan öğrenciler, ankete katılan öğrencilerin %44,5'ini oluşturmaktadır. Kütüphane çalışma saatlerinin 10.00-16.00 saatleri arasında sınırlandırılması salgının gerektirdiği bir zorunluktur. Ancak kütüphane binasından bağımsız bir girişe sahip olan çalışma salonunun kullanımı 07.30-19.30 saatleri arasında mümkündür. Bu durumda öğrencilerin ek çalışma salonunun çalışma saatleri hakkında bilgi sahibi olmadığı düşünülmektedir. Kitap ödünç almada borçlanma süresinin 30 gün olmasını kısa bulan öğrencilerin oranı ise %42,5'tir. Kütüphane kuralları hakkındaki görüşler için kararsız olan öğrencilerin de (en çok gecikmiş para cezasıyla ilgili görüş için %38,3 ile) oldukça fazla olduğu değerlendirilmektedir. Öğrencilerin kararsız olmalarında kütüphane kuralları hakkında yeterli bilgiye sahip olamadıklarının etkili olduğu düşünülmektedir. Kütüphane kuralları ile ilgili yetersiz bilginin de kütüphane kullanımı üzerinde olumsuz etkiye neden olduğu değerlendirilmektedir.
- Kütüphane kaygısının neden olabileceği faktörlerden kütüphanede bulunan kaynaklarla ilgili ankete katılan öğrencilere 4 adet görüş yöneltmiştir. Konuyla ilgili kitapların dil çeşitliliğini yetersiz bulan öğrencilerin yeterli bulan öğrencilere göre daha fazla olduğu saptanmıştır (Bkz. Tablo 10). Kütüphanede bulunan internetin de yavaş olduğunu belirten öğrencilerin (%41,5) yavaş olmadığını belirten öğrencilere (%22) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kütüphanedeki kitapları eski bulan öğrencilerin de eski bulmayan öğrencilere göre daha az olduğu anketten elde edilen bulgular arasındadır. Koleksiyonla ilgili görüşlerde kararsız olan öğrencilerin yine çok fazla olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda öğrencilerin kütüphane koleksiyonu ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı değerlendirilmektedir. Bu durumda koleksiyonla ilgili olumsuz durumların öğrencilerin kütüphane kaygısı yaşamalarına sebep

olmadığı ancak kütüphane kullanımları üzerinde olumsuz yönde etki ettiği düşünülmektedir.

- Son olarak araştırma şartları ve kütüphane kullanımları salgın tarafından etkilenmiştir. Bu yüzden salgının kütüphane kullanımını etkilemesi hakkında öğrenci düşüncelerini ortaya çıkarmak adına anket formunda 3 görüşe yer verilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin %77'si salgının kütüphane ile olan bağlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Salgın süresince kütüphaneden sadece çevrimiçi yararlanmak zorunda olmaktan rahatsızlık duyan öğrencilerin (%41,8) rahatsızlık duymayan öğrencilere (%33,3) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda kütüphane kullanımları zaten yetersiz olan öğrencilerin salgınla birlikte bu durumun daha da tetiklendiği ve kütüphaneden daha az yararlandıkları değerlendirilmektedir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerde önemli bir farkla bilgi, duygusal ve mimari faktörler nedeniyle kütüphane kaygısı yaşamadığı saptanmıştır. Ancak söz konusu faktörler arasında bazı öğrencilerin az bir oranı oluştursa da kütüphane kaygısını yaşadığı tespit edilmiştir. Özellikle personel, erişim ve derme faktörleri için ise öğrencilerin en çok kararsız oldukları tespit edilmiştir. Verilen yanıtlarda öğrencilerin cinsiyeti ve kütüphane kaygı düzeyleri arasında ise anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Kütüphane kaygısını yaşayan öğrenci bölümleri arasında da çok büyük farklar tespit edilmemiştir. Kütüphane kaygısının, söz konusu öğrenciler üzerinde kütüphane kullanımlarının önünde engel oluşturduğu anlaşılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin en az duygusal nedenlere bağlı görüşler için olumsuz yanıtlar verdiği görülürken, en fazla ise kurallar ile ilgili görüşlere olumsuz yanıtlar verdikleri saptanmıştır. Bu durum ankete katılan öğrencilerin belirlenen faktörlerle ilgili memnun olmadıkları noktalar olduğunu ancak bu memnun olunmayan durumlardan ötürü ciddi boyutta bir kaygı duygusu yaşamadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin ilgili faktörlere bağlı olumsuz görüşleri olmasına rağmen kütüphane kaygısı yaşamamaları, lisans tecrübesiyle beraber üniversite kütüphanelerini deneyimlemiş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kütüphane kaygısı yaşıyor olmasa da öğrencilerin lisansüstü eğitimde bulunmalarına rağmen kütüphane kullanım sıklıklarının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun temel sebebinin ise kütüphane koleksiyonu (özellikle veri tabanları ve uzaktan erişim) ve kütüphane kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Genel olarak öğrencilerin kütüphane kullanımı konusundaki bilgisizliklerinden dolayı bir çekince duymadıkları anlaşılmaktadır. Ancak öğrencilerin önemli bir kısmının kütüphane kullanımıyla ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu açıktır. Bu durum ve kütüphane kullanım sıklıkları ile ilgili veriler birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin bilgi eksikliğinin herhangi bir

kaygı taşımalarına sebep olmasa da kütüphane kullanımlarına olumsuz etki ettiği anlaşılmaktadır.

Birçok görüş için kararsızım yanıtını verenlerin de ciddi bir oranı oluşturduğu görülmüştür. Bunun sebebinin salgından kaynaklanan fiziksel kullanım engeline bağlı olduğu düşünülmektedir. Nitekim anket için iletişime geçilen bazı öğrencilerden “salgın olduğu için okula bile gidemiyorum ki kütüphaneyi kullanayım” şeklinde geri dönüşler alınmıştır. Bu noktada söz konusu öğrencilerin kütüphaneden çevrimiçi yararlanma hizmetlerinden habersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kararsız olmalarında, kütüphane hizmetleri konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmama sorusunu akla getirmektedir. Bununla birlikte yine öğrencilerin kararsız olmalarında, çekimser davranarak bilgisizliklerinin açığa çıkmasını istememelerinden kaynaklandığı da düşünülmektedir. İlgili bazı sorularda bilgisizliklerinden rahatsız olmayan öğrencilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Ancak bunun çevrimiçi anket uygulamasının beraberinde getirdiği dezavantajlardan biri olarak öğrencilerin samimi yanıtlar vermekten imtina etmiş olabileceği de göz önünde bulundurulması gereken unsurlardandır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında ve kütüphane kaygısına sebep olabilecek faktörler çerçevesinde, kütüphane kaygısının ortadan kaldırılması veya en azından hafifletilmesi ve öğrencilerin kütüphane kullanımlarını artırma konusunda geliştirilen öneriler aşağıda listelenmiştir:

- Kütüphanelerin yapımı planlanırken en başından sonuna kadar kullanıcıların kütüphane kaygısı yaşama ihtimalleri de unutulmamalıdır. Kullanıcıların birçok hizmete kolayca erişebileceği bir tarzda ve karmaşık bir yapıdan uzak, aynı zamanda da estetik olmasına dikkat edilmelidir. Bu noktada kütüphanenin iç tasarımına da aynı oranda dikkat edilmelidir. Günümüz kütüphane anlayışı doğrultusunda ve imkânlar dâhilinde kullanıcıların birçok (ibadethane, yemek, uyku vb.) ihtiyacını kütüphane binası dışına çıkmadan karşılayabileceği unsurlar ayrı ayrı düşünülmeli ve gerekli alanlar oluşturulmalı veya eklenme imkânı varsa eklenmelidir.
- Kütüphane içerisinde uygun yönerge ve tabelalar açıklayıcı ve okunabilir şekilde eklenmelidir.
- Binada meydana gelen olası bir hasar hemen tamir edilmelidir.
- Kütüphanedeki internetin hızlandırılması için gerekenler yapılmalıdır.
- Kullanıcılara kütüphanede bulunan teknik cihazların nasıl kullanılacağı konusundaki yönergeler daha okunabilir, net ve açıklayıcı formata dönüştürülmelidir. Bu konuda kütüphane web sayfasında önceden hazırlanmış videolar bulunmaktadır. Ancak söz konusu videolar sessiz ve hızlı bir akışa sahiptir. Videoların daha anlaşılır olması için sesli anlatım

tercih edilmeli, teknik cihazların tuşları daha net ve anlaşılır bir hızda gösterilmeli ve daha açıklayıcı olacak şekilde düzenlenmelidir.

- Her öğrenci grubu için (lisans ve lisansüstü) oryantasyon programı düzenlenmeli ve kullanıcılara kütüphane kullanımı hakkında detaylı bilgiler verilmelidir. Bu konuda lisansüstü öğrencilere çeşitli eğitim hizmeti sağlandığı bilinmektedir. Ancak söz konusu eğitim, içerikleri bir kez daha gözden geçirilerek adaptasyon sorunu yaşamaları daha yüksek olan lisans öğrencilerine de verilmelidir. Bunun için ise eğitimin, bilgi okuryazarlığına teşvik edici ve kullanıcıların bilgi arama davranışını etkin bir şekilde gerçekleştirebilecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.
- Her yaştan insanın aktif kullandığı sosyal medyada (twitter, instagram) kütüphane resmî hesabı yer almalıdır. Açılan hesaplar aktif içerik paylaşımı yapmalı ve kütüphanenin kendisi ve hizmetleri hakkında güncel bilgileri duyurmalıdır.
- Kütüphane web sayfası daha sade planlanmalı ve içeriği gözden geçirilmelidir. Bu noktada kütüphane kuralları ile ilgili bilgilere web sayfasında yer verilmelidir. Kütüphanenin facebook sayfası olduğu bilinmektedir. Bu hesabın varlığı web sayfasında uzantı olarak verilmeli ve resmi olduğu kanıtlanmalıdır.
- Kütüphaneyi oluşturan beş temel unsurun tümü, kullanıcıya kaliteli hizmet sunabilmek adına bir arada bulunmak zorunda olan unsurlardır. Bu beş temel unsurdan biri olan personel, kullanıcılarla doğrudan ilişki kuran ve kullanıcılarla birlikte canlı yapıya sahip olan iki unsurdan biridir. Ayrıca kütüphane kaygısının önlenmesi konusunda somut adımlar atılabilecek en önemli unsurdur. Bu yüzden personelin kullanıcıda oluşturduğu algı, kütüphane kaygısı açısından da oldukça önemlidir. Bu bağlamda kütüphane yönetimi personelinin, kütüphane kaygısı konusunda bilgilendirmeli ve kullanıcıların kütüphane kullanımının önünde ciddi bir engel olduğu konusunda bilinçlendirilmelidir.
- Kütüphane yönetimi, personelinin kütüphane birimleri içerisinde uygun pozisyonlarda görevlendirmelidir. Örneğin özellikle kütüphane kaygısını göz önünde bulundurarak iletişim becerileri gelişmiş personelleri banko gibi kullanıcılar ile birebir iletişimi gerektiren birimlerde görevlendirmelidir.
- Her bir kütüphaneci kullanıcılarla iletişimde bulunurken üslubuna oldukça dikkat etmelidir. Kullanıcıların en basit soruları bile küçümsenmemeli aksine samimi, içten ve güler yüzlü bir şekilde cevaplanmalı kütüphanecilerin “soğuk” olduğu algısı ortadan kaldırılmalıdır. Bununla birlikte kullanıcıların soruları cevaplanırken

kullanıcıların sordukları soruyu zaten bilmeleri gerektiği hissiyatına kapılmalarına sebep olacak üslup ve tavırdan kaçınılmalıdır.

- Geleceğin kütüphanecileri olacak olan Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerine “kütüphane kaygısı” dersi verilmelidir. Bu doğrultuda öğrenciler, mesleklerine adımlarını atmadan kütüphane kaygısı konusunda bilinçlendirilerek görev alacakları kurumlarda bunun bilinciyle iletişim kurmalıdır.
- Mevcut kütüphane personeline, hizmet içi eğitim kapsamında kütüphane kaygısı konusunda bir eğitim verilmelidir.
- Öğrencilerin kütüphane kullanım istatistikleri sürekli takip edilmeli kütüphaneden yeterince yararlanmayanların en azından fakülte ve bölüm bazında tespiti yapılmalıdır.
- Yapılan tespitler neticesinde kütüphane kullanımını teşvik etmek amacıyla fakülte ve bölümler için ayrıca eğitimler verilmeli ve özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrencilere kütüphane tanıtımları yapılmalıdır.
- Kütüphane kullanımını teşvik etmek amacıyla akademisyen ve gerekli paydaşlarla her zaman işbirliği içinde bulunulmalıdır.
- Kütüphanenin sürekli temiz ve düzenli olmasına dikkat edilmelidir. Bu konuda yaşanan malzeme eksikliği hemen giderilmelidir.
- Öğrencilerin kütüphane hakkındaki memnuniyet düzeyleri gerekli çalışmalar yapılarak belirlenmeli ve özellikle kütüphane kuralları konusundaki talepleri değerlendirilmeli ve imkânlar dâhilinde esnetilmelidir.
- Öğrenciler kütüphane koleksiyonu hakkında özellikle bilgilendirilmeli ve gerekli konu uzmanlığı hizmeti verilmelidir.
- Kütüphane koleksiyonu dil çeşitliliği açısından zenginleştirilmelidir.
- Kütüphane kaygısı konusunda kütüphanecilik camiasında farkındalık artırılmalı ve farklı kütüphanelerin kullanıcı sayılarını artırma konusunda farklı çözüm yöntemleri geliştirmeleri için teşvik edilmeli ve fikir alışverişi yapılması için iletişimde ve işbirliğinde bulunulmalıdır.

Araştırmada kütüphane kaygısı ve buna neden olan faktörlerin olumsuz etkileri üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Kütüphanelerin hizmet kalitesinin artırılması, kullanıcılar tarafından yaşanabilecek kütüphane kaygısının önüne geçilmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Bu çerçevede kütüphane kaygısı konusunda farkındalığın artırılması ve daha ileri düzeyde araştırmalar yapılması gerekmektedir. Bu çalışmanın da kütüphane kaygısı konusundaki farkındalığı artırarak kütüphane kaygısı yaşayan kullanıcılara ulaşılmasında

yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Bu amaca ulaşıldığı takdirde kütüphane kaygısının etkileri azaltılmış ve kütüphaneden yararlanan kullanıcı sayısı artırılmış olacaktır.

Kaynakça

- Abdoh, E. S. (2021). Library anxiety among Omani and Saudi Arabian international students: A case study at The University of South Carolina, USA. *The Journal of Academic Librarianship*, 47(2), 102-305. doi: 10.1016/j.acalib.2020.102305
- Aktan, E. (2018). Sosyal medya ve sosyal kaygı: sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(2), 35-53. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/38276>
- American Psychological Association (2019). Anxiety. 9 Aralık 2019 tarihinde; <https://dictionary.apa.org/anxiety> adresinden erişildi.
- Anwar, M. A., Al-Kandari, N. M., ve Al-Qallaf, C. L. (2004). Use of Bostick's Library Anxiety Scale on undergraduate biological sciences students of Kuwait University. *Library and Information Science Research*, 26(2), 266-283. doi: 10.1016/j.lisr.2004.01.007
- Aziz, A., (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*, Ankara: Nobel.
- Bostick, S. L. (1992). *The development and validation of the library anxiety scale*. (Yayımlanmamış doktora tezi) Wayne State University, Michigan.
- Çelik, A., ve Uçak, N. Ö. (1993). Üniversite kütüphaneleri üzerine. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/598094>
- Gogoi, T., Singson, M., ve Thiyagarajan, S. (2021). Library anxiety among marginalized university students in northeast India. *Evidence Based Library and Information Practice*, 16(1), 25-45. doi: 10.18438/eblip29626
- Harnett, M. (2005). Did you say library anxiety? Part one. Erişim adresi: <http://sobibliotech.blogspot.com/2005/03/did-you-say-library-anxiety-part-one.html>
- Harnett, M. (2012). Did you say library anxiety? (Part 1 & 2). *Kniznica/BiblioTech*, 5, 12. Erişim adresi: https://digitalrepository.unm.edu/law_facultyscholarship/132
- Hayran, M. ve Hayran, M. (2018). *Sağlık araştırmaları için temel istatistik*. Ankara: Pelikan.

- Jiao, Q. G., Onwuegbuzie, A. J. ve Lichtenstein, A. A. (1996). Library anxiety: Characteristics of “at-risk” college students. *Library & Information Science Research*, 18(2), 151-163. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED416896.pdf>
- K-Lee F. & Joan C Bartlett, P. (2018). Fear at first sight: Library anxiety, race, and nova scotia. *Partnership: The Canadian Journal of Library and Information Practice and Research*, 13(2). doi: 10.21083/partnership.v13i2.4366.
- Kurulgan, M., ve Meriç, D. (2019). Üniversite öğrencilerinde kütüphane kaygısı: Anadolu Üniversitesi örneği. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(2), 1004-1033. doi: 10.33171/dtcjournal.2019.59.2.13
- Lund, B. D., ve Walston, M. (2020). Anxiety-uncertainty management theory as a prelude to Mellon’s Library Anxiety. *The Journal of Academic Librarianship*, 46(4). doi: 10.1016/j.acalib.2020.102160
- Mellon, C. A. (1986). Library anxiety: A grounded theory and its development. *College and Research Libraries*, 47, 2, 160-165. Erişim adresi: <http://69f0c4a0ef237fa5b1b3cc7ca9e640bde575d444-ebscobhost.vetisonline.com/eds/detail/detail?vid=5&sid=262b9c5b-74fa-4455-b68e-f043b6e56635%40sessionmgr101&bdata=Jmxhbm9dHI2OZT1lZHMtbG12ZQ%3d%3d#AN=ISTA2101478&db=lxh>
- Onwuegbuzie, A. J. (1997). Writing a research proposal: The role of library anxiety, statistic anxiety and composition anxiety. *Library and Information Science Research*, 19, 5-33. doi: 10.1016/S0740-8188(97)90003-7
- Onwuegbuzie, A. J. ve Jiao, Q. G. (2000) I’ll go to the library later: The relationship between academic procrastination and library anxiety. *College and Research Libraries*, 61(1), 45-54. doi:10.5860/crl.61.1.45
- Ögel, Ü. (2013). *Kütüphane kaygısı: Bilkent Üniversitesi lisans öğrencileri üzerine bir çalışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Song, Z., Zhang, S. ve Clarke, C. P. (2014). Library anxiety among Chinese students: Modification and application of LAS in the context of Chinese academic libraries. *The Journal of Academic Librarianship*, 40(1), 55-61. doi: 10.1016/j.acalib.2013.10.014
- Świgoń, M. (2011). Library anxiety among polish students: Development and validation of the Polish library anxiety scale. *Library and Information Science Research*, 33(2), 144–150. doi:10.1016/j.lisr.2010.09.003

Van Kampen, D. J. (2004). Development and validation of the multidimensional library anxiety scale. *College & Research Libraries*, 65, 1, 28-34. doi: /10.5860/crl.65.1.28

Yılmaz, E. (2021). Etkin kütüphane kullanımı önünde büyük bir engel olarak kütüphane kaygısı: Genel bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(3), 371-416.

Atf için: (Makalenize aşağıda gösterildiği şekilde atf vermelisiniz)

Acartürk, R. ve Akkaya, M. A. (2022). Lisansüstü öğrencilerde kütüphane kaygısının kütüphane kullanımına etkisi: Çankırı Karatekin Üniversitesi örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 141-178. doi: 10.54558/jiss.1063837

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. İlgili çalışmada 01.03.2021 tarih ve 457 sayılı Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları etik kurulundan gerekli izinler alınmıştır.

Yazar Katkıları: “Lisansüstü Öğrencilerde Kütüphane Kaygısının Kütüphane Kullanımına Etkisi: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği” başlıklı çalışmada yazar Rüveyda Acartürk, çalışmada fikir, tasarım, kaynaklar, malzemeler, veri toplama, analiz ve yorum, literatür taraması yazı ve yazan bölümlerinde ve aşamalarında katkı sağlamıştır. Yazar Mehmet Ali Akkaya, çalışmada fikir, tasarım, kaynaklar, analiz ve yorum, literatür taraması eleştirel inceleme, yazı ve yazan aşamalarında katkı sağlamıştır. 1. yazarın katkı oranı: %50, 2. yazarın katkı oranı: %50.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.